

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [YVES BOT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 6. februārī¹

Lieta C-390/16

**Kriminālprocess
pret
Dániel Bertold Lada**

(Szombathelyi Törvényszék (Sombathejas tiesa, Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – LESD 82. panta 1. punkts – Tiesas spriedumu un lēmumu krimināllietās savstarpējas atzīšanas princips – Pamatlēmums 2009/315/TI un Lēmums 2009/316/TI – Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēma (ECRIS) – Pamatlēmums 2008/675/TI – Citā dalībvalstī iepriekš pasludināta notiesājoša sprieduma ņemšana vērā jaunā kriminālprocesā – Valsts procedūra iepriekšējai šāda sprieduma atzīšanai, kas ir priekšnoteikums tā ņemšanai vērā – Atbilstīgas interpretācijas pienākums – Savienības tiesību pārākuma princips – Pienākums atstāt nepiemērotu ikvienu valsts tiesību normu, kas ir pretrunā pamatlēmumam

1. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā uzdots jautājums, vai kādas dalībvalsts tiesas pasludinātu notiesājošu spriedumu var pārskatīt citas dalībvalsts tiesa šā sprieduma valsts atzīšanas procedūras ietvaros un vai to šādas pārskatīšanas rezultātā drīkst pielāgot – proti, pārkvalificēt nodarījumu un grozīt piespriesto sodu –, lai to padarītu saderīgu ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem krimināltiesību jomā.
2. Šis lūgums ļaus Tiesai precizēt savu 2016. gada 9. jūnija spriedumu *Balogh*². Lūgums tika iesniegts saistībā ar procedūru, ko īstenoja Ungārijā, lai atzītu Austrijas tiesas pieņemtu galīgu tiesas nolēmumu attiecībā uz *Dániel Bertold Lada*.
3. Šis ir vēl viens piemērs, kas ataino Ungārijas iestāžu īstenoto praksi attiecībā uz citās valstīs pasludinātajiem spriedumiem krimināltiesību jomā. Atbilstoši šai praksei *Igazságügyi Minisztérium* (Ungārijas Tieslietu ministrija) lūdz citas dalībvalsts tiesai, kas pasludinājusi notiesājošu spriedumu pret Ungārijas valstspiederīgo, tai pārsūtīt šo spriedumu. Šis lūgums tiek izteikts, lai īstenotu procedūru ar nolūku atzīt minētā notiesājošā sprieduma spēkā esamību Ungārijā. Tiklīdz minētais spriedums tiks atzīts Ungārijā, to uzskatīs par līdzvērtīgu šīs valsts pasludinātam notiesājošam spriedumam, kas ierakstīts sodāmības reģistrā.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² C-25/15, EU:C:2016:423.

4. Tiesa 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*³ nosprieda, ka Padomes Pamatlēmums 2009/315/TI (2009. gada 26. februāris) par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm⁴ un Padomes Lēmums 2009/316/TI (2009. gada 6. aprīlis) par Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (*ECRIS*) izveidi, piemērojot Pamatlēmuma 2009/315/TI 11. pantu⁵, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tāda valsts tiesiskā regulējuma īstenošanu, ar kuru tiek izveidota īpaša procedūra, lai valsts tiesa atzītu citas dalībvalsts tiesas pieņemtu galīgu spriedumu, ar kuru persona ir notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

5. Šajā lietā Tiesa tiek aicināta papildināt 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*⁶ nospriesto attiecībā uz minēto sprieduma atzīšanas valsts procedūru, šoreiz interpretējot Padomes Pamatlēmumu 2008/675/TI (2008. gada 24. jūlijs) par Eiropas Savienības dalībvalstīs pieņemtu spriedumu ņemšanu vērā jaunā kriminālprocesā⁷. Tagad tiks sniegta otrā šā pamatlēmuma interpretācija, jo pirmā tika sniegta 2017. gada 21. septembra spriedumā *Beshkov*⁸, kas Tiesai jau ļāva novērtēt citās dalībvalstīs pieņemtu notiesājošu spriedumu atzīšanas valsts procedūras atbilstību Savienības tiesību aktiem.

6. Pamatlēmumi 2009/315 un 2008/675 ir cieši saistīti, jo pirmā pamatlēmuma mērķis ir atvieglot dalībvalstu apmaiņu ar informāciju no sodāmības reģistra par kādā dalībvalstī notiesātu personu un otrais pamatlēmums attiecīgi ļauj ņemt vērā notiesājošu spriedumu vai spriedumus, kas šādi atklāti. Informācijas aprīte starp dalībvalstīm par notiesājošiem spriedumiem nebūtu pietiekami efektīva, ja tās nevarētu ņemt vērā nodoto informāciju. Turklāt, lai jaunajos kriminālprocesos būtu iespējams ņemt vērā ārvalstīs pieņemtus notiesājošus spriedumus, informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm jāturpina uzlabot.

7. Šī lieta Tiesai dod iespēju precizēt iemeslus, kādēļ dalībvalstis nevar saglabāt valsts procedūras citās dalībvalstīs pieņemtu notiesājošu spriedumu atzīšanai, ar kurām tās pārskata šos spriedumus, tos vajadzības gadījumā labojot pēc būtības, lai pielāgotu savas valsts tiesību aktiem krimināltiesību jomā. Īpaši skaidrošu iemeslus, kādēļ šādu spriedumu ņemšana vērā jaunos kriminālprocesos, kas ir noteikti Pamatlēmumā 2008/675, nevar būt pakārtota šādu spriedumu iepriekšējas atzīšanas valsts procedūras īstenošanai.

8. Atbildot uz iesniedzējtiesas šaubām par to, vai uz pamatlēmumiem var atsaukties valsts procedūras ietvaros, lai izslēgtu tādu valsts tiesisko regulējumu, kas būtu pretrunā šiem pamatlēmumiem, man atbilstoši secinājumiem, kurus izklāstīju lietā, kurā tika pasludināts 2017. gada 29. jūnija spriedums *Popławski*⁹, būs jānorāda iemesli, kādēļ uzskatu, ka Savienības tiesību pārākuma princips liek atzīt, ka uz pamatlēmumiem var šādi atsaukties, izraisot izslēgšanu.

3 C-25/15, EU:C:2016:423.

4 OV 2009, L 93, 23. lpp.

5 OV 2009, L 93, 33. lpp.

6 C-25/15, EU:C:2016:423.

7 OV 2008, L 220, 32. lpp.

8 C-171/16, EU:C:2017:710.

9 C-579/15, EU:C:2017:503. 2017. gada 15. februāra secinājumi (*Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:116).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Pamatlēmums 2009/315

9. Pamatlēmuma 2009/315 preambulas 2., 3., 5. un 17. apsvērumā ir noteikts:

“(2) [...] Padome 2000. gada 29. novembrī pieņēma pasākumu programmu, lai īstenotu savstarpējas atzišanas principu attiecībā uz nolēmumiem krimināllietās [...]. Šis pamatlēmums veicina programmas 3. pasākumā paredzēto mērķu sasniegšanu [...].

(3) Nobeiguma ziņojumā attiecībā uz pirmo novērtējumu par savstarpējo juridisko palīdzību krimināllietās [...] dalībvalstis tika aicinātas vienkāršot dokumentu nodošanas procedūras starp dalībvalstīm, vajadzības gadījumā izmantojot standarta veidlapas, lai atvieglinātu savstarpējo juridisko palīdzību.

[...]

(5) Lai starp dalībvalstīm uzlabotu informācijas apmaiņu par sodāmības reģistriem, tiek atbalstīti projekti, kas izstrādāti nolūkā sasniegt šo mērķi [...]. [...] gūtā pieredze ir [...] parādījusi to, cik svarīgi ir turpināt racionalizēt dalībvalstu savstarpēju informācijas apmaiņu par notiesājošiem spriedumiem.

[...]

(17) [...] Savstarpēju sapratni var uzlabot, izveidojot “Eiropas standarta veidlapu”, kas ļaus ar informāciju apmainīties saskaņotā, elektroniskā un viegli mašintulkojamā formā. [...]

10. Saskaņā ar šā pamatlēmuma 1. pantu, kurā ir definēts tā mērķis:

“Šā pamatlēmuma mērķis ir:

- a) noteikt kārtību, saskaņā ar kuru dalībvalsts, kurā pieņemts notiesājošs spriedums pret citas dalībvalsts valstspiederīgo (“notiesāšanas dalībvalsts”), informāciju par šādu notiesājošu spriedumu nodod notiesātās personas valstspiederības dalībvalstij (“personas valstspiederības dalībvalsts”);
- b) noteikt personas valstspiederības dalībvalstij informācijas glabāšanas pienākumus un precizēt metodes, kas jāizmanto, atbildot uz lūgumu sniegt informāciju no sodāmības reģistra;
- c) noteikt pamatu datorizētai sistēmai, lai starp dalībvalstīm apmainītos ar informāciju par notiesājošiem spriedumiem, minēto sistēmu izstrādājot un attīstot, pamatojoties uz šo pamatlēmumu un turpmāku lēmumu, kas ir minēts 11. panta 4. punktā.”

11. Minētā pamatlēmuma 4. pantā “Notiesāšanas dalībvalsts pienākumi” ir noteikts:

[...]

2. Notiesāšanas dalībvalsts centrālā iestāde, cik drīz vien iespējams, informē pārējo dalībvalstu centrālās iestādes par notiesājošiem spriedumiem, kas attiecīgās citas dalībvalsts valstspiederīgajiem pasludināti šīs dalībvalsts teritorijā un iekļauti tās sodāmības reģistrā.

[..]

3. Notiesāšanas dalībvalsts centrālā iestāde tūlīt nodod personas valstspiederības dalībvalsts centrālajai iestādei informāciju par sodāmības reģistrā iekļautās informācijas turpmāku grozīšanu vai svītrošanu.

4. Jebkura dalībvalsts, kas sniegusi informāciju saskaņā ar 2. un 3. punktu, katrā konkrētā gadījumā pēc personas valstspiederības dalībvalsts centrālās iestādes lūguma nosūta tai attiecīgo notiesājošo spriedumu un turpmāko pasākumu kopijas, kā arī visu citu uz minētajiem attiecīgo informāciju, lai tā varētu izlemt, vai šajā sakarā ir jāveic kādi pasākumi valsts līmenī.”

12. Pamatlēmuma 2009/315 5. panta “Personas valstspiederības dalībvalsts pienākumi” 1. punktā ir noteikts:

“Personas valstspiederības dalībvalsts centrālā iestāde saskaņā ar 11. panta 1. un 2. punktu glabā visu saskaņā ar 4. panta 2. un 3. punktu nodoto informāciju, lai to varētu nodot tālāk saskaņā ar 7. pantu.”

13. Šā pamatlēmuma 11. pantā “Formāts un citi paņēmieni, lai organizētu un atvieglinātu informācijas apmaiņu attiecībā uz notiesājošiem spriedumiem” ir paredzēts:

“1. Nododot informāciju saskaņā ar 4. panta 2. un 3. punktu, notiesāšanas dalībvalsts centrālā iestāde nodod šādu informāciju:

a) informācija, ko nodod vienmēr [..] (obligātā informācija):

- i) informācija par notiesāto personu (pilns vārds, dzimšanas datums, dzimšanas vieta [..], dzimums, valstspiederība un – attiecīgā gadījumā – iepriekšējais vārds vai vārdi);
- ii) informācija par notiesājošā sprieduma būtību (notiesājošā sprieduma datums, tiesas nosaukums, diena, kad spriedums kļuva galīgs);
- iii) informācija par noziedzīgo nodarījumu, kas ir notiesājošā sprieduma pamatā ([..] noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas diena un noziedzīgā nodarījuma nosaukums vai juridiskā kvalifikācija, kā arī atsauce uz piemērojamajām tiesību normām); un
- iv) informācija par notiesājošā sprieduma saturu (proti, piespriestais sods, kā arī jebkādi papildsodi, drošības pasākumi un turpmāki lēmumi, kas ietekmē sprieduma izpildi);

b) informācija, ko nodod, ja tā ir iekļauta sodāmības reģistrā (fakultatīva informācija):

- i) notiesātās personas vecāku vārdi;
- ii) notiesājošā sprieduma atsauces numurs;
- iii) noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vieta; un
- iv) no notiesājošā sprieduma izrietoši aizliegumi veikt noteiktu profesionālo darbību;

c) informācija, ko nodod, ja tā ir pieejama centrālajai iestādei (papildu informācija):

- i) notiesātās personas identitātes numurs [..];
- ii) attiecīgajai personai noņemti pirkstu nospiedumi; un
- iii) attiecīgā gadījumā – pseidonīms un/vai pieņemtais(-ie) vārds(-i).

Papildus tam centrālā iestāde var nodot jebkuru citu informāciju par notiesājošiem spriedumiem, kura iekļauta sodāmības reģistrā.

2. Personas valstspiederības dalībvalsts centrālā iestāde glabā 1. punkta a) un b) apakšpunktā minēto veidu informāciju, ko tā ir saņēmusi saskaņā ar 5. panta 1. punktu, lai to varētu nodot tālāk saskaņā ar 7. pantu. Šajā nolūkā tā var glabāt 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā un otrajā daļā minēto veidu informāciju.

3. [..]

Pēc 7. punktā paredzētā termiņa beigām dalībvalstu centrālās iestādes šādu informāciju nodod elektroniski, izmantojot standarta formātu.

4. Šā panta 3. punktā minēto formātu un jebkurus citus paņēmienus, lai organizētu un atvieglinātu dalībvalstu centrālo iestāžu savstarpējo informācijas apmaiņu par notiesājošiem spriedumiem [..] izstrādā Padome [..].

Šādi citi paņēmieni paredz arī:

a) noteikt visus paņēmienus, kas varētu atvieglināt nodotās informācijas saprašanu un mašintulkošanu; [..].”

2. Lēmums 2009/316

14. Lēmuma 2009/316 preambulas 2., 6. un 12. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Informācijas plūsma par notiesājošiem spriedumiem, kādi attiecībā uz dalībvalstu valstspiederīgajiem pieņemti citās dalībvalstīs, uz pašreizējā pamata – 1959. gada 20. aprīļa Eiropas Konvencijas par savstarpēju palīdzību krimināllietās – nav efektīva. Tādēļ nepieciešamas efektīvākas un pieejamākas procedūras šādas informācijas apmaiņai [Savienības] mērogā.

[..]

(6) Šā lēmuma mērķis ir īstenot Pamatlēmumu [2009/315], lai izstrādātu un attīstītu datorizētu sistēmu informācijas par notiesājošiem spriedumiem apmaiņai starp dalībvalstīm. [..] būtu jāizveido standartizēts formāts, kādā dalībvalstu centrālās iestādes veic informācijas apmaiņu vienotā, elektroniskā un viegli datortulkojamā veidā, kā arī citi sodāmības informācijas elektroniskās apmaiņas organizēšanas un vienkāršošanas veidi.

[..]

(12) Noziedzīgu nodarījumu, kā arī sodu un piespiedu pasākumu kategoriju atsauces tabulām, kas sniegtas šajā lēmumā, būtu jāatvieglo automatiska tulkošana un būtu jānodrošina, ka, izmantojot kodu sistēmu, pārsūtītā informācija tiek savstarpēji saprasta. [..]”

15. Saskaņā ar šā lēmuma 1. pantu, kurā ir definēts tā priekšmets:

“Ar šo lēmumu izveido Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmu (ECRIS).

Ar šo lēmumu arī nosaka standartizētā formāta elementus no sodāmības reģistriem iegūtās informācijas elektroniskai apmaiņai starp dalībvalstīm, jo īpaši attiecībā uz informāciju par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem persona notiesāta, un informāciju par notiesājošā sprieduma saturu [..].”

16. Šā lēmuma 3. panta “Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēma (ECRIS)” 1. punktā ir paredzēts:

“ECRIS ir decentralizēta informācijas tehnoloģiju sistēma, kas balstās uz katras dalībvalsts sodāmības reģistru datubāzēm. Tā sastāv no šādiem elementiem:

a) saslēguma programmatūra [..], lai varētu veikt informācijas apmaiņu starp dalībvalstu sodāmības reģistru datubāzēm;

[..].”

17. Lēmuma 2009/316 4. pantā “Informācijas pārsūtīšanas formāts” ir noteikts:

“1. Pārsūtot informāciju saskaņā ar Pamatlēmuma [2009/315] 4. panta 2. un 3. punktu un 7. pantu attiecībā uz noziedzīga nodarījuma apzīmējumu vai juridisko klasifikāciju un piemērojamām tiesību normām, dalībvalstis izmanto attiecīgo kodu, kas atbilst sūtījumā minētajam noziedzīgajam nodarījumam, kā noteikts A pielikumā ietvertajā noziedzīgu nodarījumu tabulā. [..]

Dalībvalstis var arī sniegt informāciju, kas pieejama attiecībā uz noziedzīga nodarījuma pabeigtības pakāpi un līdzdalības pakāpi, un attiecīgā gadījumā – informāciju par pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no kriminālatbildības vai recidīvismu.

2. Pārsūtot informāciju saskaņā ar Pamatlēmuma [2009/315] 4. panta 2. un 3. punktu un 7. pantu par notiesājošā sprieduma saturu, īpaši par piespriedu sodu, kā arī par visiem papildu sodiem, drošības pasākumiem un turpmākiem lēmumiem, ar kuriem groza piespriedē soda izpildi, dalībvalstis izmanto attiecīgo kodu katram no sūtījumā minētajiem sodiem un piespriedu pasākumiem, kā noteikts sodu un piespriedu pasākumu tabulā B pielikumā. [..]

Attiecīgos gadījumos dalībvalstis sniedz arī pieejamo informāciju par piespriedē soda vai piespriedu pasākuma būtību un/vai izpildes apstākļiem, kā paredzēts B pielikuma parametros. [..]”

3. Pamatlēmums 2008/675

18. Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 2., 5.–8. un 13. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Padome 2000. gada 29. novembrī [..] pieņēma Pasākumu programmu, lai īstenotu principu par nolēmumu savstarpēju atzišanu krimināllietās [..], kas paredz “pieņemt vienu vai vairākus instrumentus, ar ko izveido principu, ka dalībvalsts tiesai jāspēj ņemt vērā citās dalībvalstīs pieņemtos galīgos spriedumus krimināllietās, lai tādējādi izvērtētu likumpārkāpēja iepriekšējo sodāmību un noteiktu, vai viņš izdarījis atkārtotu pārkāpumu, un lai noteiktu piemērojamo soda veidu un tā izpildes nosacījumus”.

[..]

(5) Būtu jāapstiprina princips, saskaņā ar kuru citā dalībvalstī pasludinātam spriedumam dalībvalstīs būtu jāparedz sekas, kas ir līdzvērtīgas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem tās tiesu pieņemtam spriedumam, neatkarīgi no tā, vai šīs sekas attiecīgās valsts tiesību aktos tiek uzskatītas par faktiskām, vai arī par procesuālām, vai materiālām. Taču ar šo pamatlēmumu netiecas saskaņot

sekas, kādas dažādu valstu tiesību sistēmas paredz attiecībā uz iepriekšēju spriedumu esamību, un pienākums ņemt vērā citās dalībvalstīs iepriekš pieņemtus spriedumus pastāv vienīgi tiktāl, ciktāl iepriekšēju spriedumu esamību ņem vērā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

- (6) Pretstatā citiem instrumentiem šā pamatlēmuma mērķis nav kādas dalībvalsts tiesu nolēmumu izpilde citās dalībvalstīs, bet tas drīzāk tiecas uz to, lai dalībvalstī iepriekš pieņemtam spriedumam varētu būt sekas jaunā kriminālprocesā kādā citā dalībvalstī tiktāl, ciktāl šādas sekas ir iepriekšējiem spriedumiem, kas pieņemti saskaņā ar šīs citas dalībvalsts tiesību aktiem. Tādēļ šajā pamatlēmumā nav iekļauts pienākums ņemt vērā šādus iepriekšējus spriedumus, piemēram, ja ar piemērojamiem instrumentiem iegūtā informācija nav pietiekama, ja attiecīgajā valstī nebūtu bijis iespējams pieņemt attiecīgu spriedumu par nodarījumu, par kuru ir pieņemts iepriekšējais spriedums, vai ja iepriekš piemērotais sods nepastāv attiecīgās valsts tiesību sistēmā.
- (7) Citā dalībvalstī pieņemta sprieduma sekām vajadzētu būt līdzvērtīgām sekām, kādas ir lēmumam, kas attiecīgajā valstī pieņemts kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas stadijā, tiesas procesa gaitā un sprieduma izpildes stadijā.
- (8) Ja kriminālprocesa gaitā dalībvalstī ir pieejama informācija par iepriekšēju citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu, pēc iespējas būtu jānovērš tas, ka pret attiecīgo personu izturas mazāk labvēlīgi nekā tad, ja iepriekšējais spriedums būtu bijis pieņemts attiecīgajā dalībvalstī.

[..]

- (13) Šajā pamatlēmumā ievēro dažādus risinājumus un procedūras valstu līmeni, kas ir vajadzīgas, lai ņemtu vērā citā dalībvalstī iepriekš pieņemtu spriedumu. Tas, ka ir izslēgta iespēja pārskatīt iepriekš pieņemtu spriedumu, nedrīkstētu liegt dalībvalstij vajadzības gadījumā pieņemt lēmumu, lai šādam iepriekšējam spriedumam paredzētu līdzvērtīgas tiesiskās sekas. Tomēr ar šāda lēmuma pieņemšanu saistītās procedūras, ņemot vērā nepieciešamo laiku un procedūras vai formalitātes, nedrīkstētu padarīt neiespējamu līdzvērtīgu seku paredzēšanu citā dalībvalstī iepriekš pieņemtam spriedumam.”

19. Šā pamatlēmuma 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šā pamatlēmuma mērķis ir paredzēt nosacījumus, atbilstīgi kuriem dalībvalsts kriminālprocesā pret personu ņem vērā spriedumus, kas attiecībā uz šo pašu personu par citiem faktiem iepriekš pieņemti citās dalībvalstīs.”

20. Minētā pamatlēmuma 3. pantā “Citā dalībvalstī pieņemta sprieduma ņemšana vērā jaunā kriminālprocesā” ir paredzēts:

“1. Katra dalībvalsts nodrošina to, ka kriminālprocesā pret personu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem ņem vērā spriedumus, kas attiecībā uz to pašu personu par citiem faktiem iepriekš pieņemti citās dalībvalstīs un par ko informācija ir saņemta saskaņā ar piemērojamiem instrumentiem par savstarpēju tiesisko palīdzību vai informācijas apmaiņu no sodāmības reģistra, tiktāl, ciktāl ņem vērā iepriekšējus pašu valstī pieņemtus spriedumus, un to, ka tiem paredz tiesiskās sekas, kas ir līdzvērtīgas iepriekšējo savas valsts spriedumu sekām.

2. Šā panta 1. punktu piemēro pirmstiesas izmeklēšanas posmā, pašā lietas izskatīšanas posmā un sprieduma izpildes laikā, jo īpaši attiecībā uz piemērojamiem procesuālajiem noteikumiem, tostarp tiem, kas attiecas uz iepriekšēju apcietinājumu, nodarījuma kvalifikāciju, soda veidu un līmeni, kā arī noteikumiem, kas reglamentē nolēmuma izpildi.

3. Tam, ka ņem vērā citās dalībvalstīs iepriekš pieņemtos spriedumus, kā noteikts 1. punktā, nav tādas sekas, ka jaunā procesa dalībvalsts iejaucas iepriekš pieņemtos spriedumos vai jebkādos lēmumos saistībā ar to izpildi, vai arī atceļ vai pārskata tos.

4. Atbilstīgi 3. punktam 1. punktu nepiemēro gadījumos, kad – ja iepriekšējais spriedums būtu tās dalībvalsts spriedums, kurā notiek jaunais process – ņemot vērā iepriekšējo spriedumu, saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem notiktu iejaukšanās iepriekš pieņemtajā spriedumā vai jebkādos lēmumos saistībā ar tā izpildi, vai arī tā atcelšana vai pārskatīšana.

[..]”

B. Ungārijas tiesības

1. Likums par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās

21. *Nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény* (1996. gada Likums Nr. XXXVIII par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās, turpmāk tekstā – “Likums par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās”) 46. pants ir formulēts šādi:

“1. Tieslietu ministrs saņem paziņojumus, kas ļauj atzīt ārvalstu tiesu spriedumu spēkā esamību, kā arī lūgumus no ārvalstīm par soda izpildes, drošības pasākuma, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, [...] un [...] tos nosūta kompetentajai tiesai. [...]

[..]

2. Spriedumu, kurus ir nosūtījusi galvenā iestāde, ko šim nolūkam ir iecēlusi cita [...] Savienības dalībvalsts, atzīšanas procedūra ir jāuzsāk vēlākais pirms iepriekšējo likumpārkāpumu svitrošanas no sodāmības reģistra dienas, kura ir norādīta informatīvajā piezīmē, kas pievienota dalībvalsts spriedumam.

3. Ja vien likumā nav paredzēta cita tiesību norma, procedūru kompetentajā tiesā regulē *Büntetőeljárásról szóló 1998 évi XIX. törvény* [Ungārijas 1998. gada Likums Nr. XIX, ar ko izveido Kriminālprocesa kodeksu, turpmāk tekstā – “1998. gada Kriminālprocesa likums”] XXIX nodaļā par īpašām procedūrām iekļautie vispārīgie noteikumi [...].”

22. Saskaņā ar Likuma par starptautisko palīdzību krimināllietās 47. pantu, kas ietilpst šā likuma IV sadaļas 1. nodaļā “Ārvalsts spriedumu spēkā esamības atzīšana”:

“1. Ārvalsts tiesu galīgiem spriedumiem ir tāda pati iedarbība kā Ungārijas tiesu spriedumiem, ar nosacījumu, ka ārvalstī pret likumpārkāpēju veikta tiesvedība un uzliktais sods vai piemērotais pasākums nav pretrunā Ungārijas tiesību sistēmai.

[..]

3. Ja Ungārijas tiesa atzīst ārvalsts sprieduma spēkā esamību, ir uzskatāms, ka par noziedzīgo nodarījumu ir ticis pasludināts galīgs Ungārijas tiesas spriedums.

[..]”

23. Visbeidzot šā likuma 48. pantā ir noteikts:

“1. Pieņemot nolēmumu, Ungārijas tiesai ir saistoši faktiskie apstākļi, kurus par pierādītiem ir atzinusi ārvalsts tiesa.

2. Ungārijas tiesa tajā norītošajā procedūrā nosaka, kādas ir tās tiesiskās sekas, kuras Ungārijas tiesību aktos attiecas uz notiesājošu spriedumu. Ja ārvalsts tiesas noteiktais sods vai pasākums nav pilnīgi saderīgs ar Ungārijas tiesību aktiem, tiesa savā nolēmumā konstatē, kāds ir atbilstīgi Ungārijas tiesību aktiem piemērojams sods vai pasākums, rīkojoties tā, lai tas, cik vien iespējams, atbilstu tam sodam vai pasākumam, ko noteikusi ārvalsts tiesa, un lūguma par izpildi gadījumā tā lemj par soda vai pasākuma izpildi.

3. Nosakot piemērojamo sodu vai pasākumu, ir jāatsaucas uz tiesību aktiem, kas ir piemērojami noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī. Ja no piemērojamā soda vai pasākuma noteikšanas brīdī piemērojamiem Ungārijas tiesību aktiem izriet, ka konkrētā darbība vairs nav noziedzīgs nodarījums vai ka par to jāsaņem mazāk bargs sods, tad jāpiemēro šis jaunais likums.

4. Ja ārvalsts tiesa savā spriedumā ir paredzējusi sodu par katru atsevišķu noziedzīgu nodarījumu un ja kāds no spriedumā minētajiem faktiskajiem apstākļiem nav noziedzīga nodarījuma sastāvdaļa saskaņā ar Ungārijas tiesībām vai arī spriedums nevar tikt atzīts citu iemeslu dēļ, Ungārijas tiesa savā nolēmumā šo faktisko apstākli neņem vērā un nosaka sodu saskaņā ar *Büntető törvénykönyv* [Kriminālkodekss¹⁰] noteikumiem par soda uzlikšanu, pamatojoties uz citiem faktiskajiem apstākļiem, uz kuriem ir balstīts spriedums.

5. Ja ārvalsts tiesas noteiktais brīvības atņemšanas sods attiecībā uz tā izpildes noteikumiem vai ilgumu nav saderīgs ar Ungārijas tiesību aktiem, Ungārijas tiesa sodu par noziedzīgu nodarījumu un tā ilgumu nosaka saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem, ņemot vērā faktiskos apstākļus, uz kuriem ir balstīts spriedums, un ievērojot Ungārijas Kriminālkodeksā paredzētās soda noteikšanas robežas un noteikumus par soda uzlikšanu, ņemot vērā arī tiesību normas par izpildes noteikumu noteikšanu un nosacītu atbrīvošanu. Ja ārvalsts tiesas noteiktais brīvības atņemšanas ilgums ir mazāks par to, kas uzliekams saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem – ņemot vērā arī Kriminālkodeksā paredzētos noteikumus par soda mīkstināšanu –, Ungārijas tiesas noteiktā brīvības atņemšanas soda ilgums ir vienāds ar ārvalsts tiesas noteiktā soda ilgumu. Ungārijas tiesas noteiktais sods nevar būt garāks par to, ko ir piespriedusi ārvalsts tiesa.

6. Ja ārvalsts tiesa piespriež brīvības atņemšanas sodu un izdod rīkojumu izpildīt noteiktu tā ilguma daļu, apturot atlikušā soda ilguma izpildi, Ungārijas tiesa saistībā ar minēto brīvības atņemšanas sodu uzskata, ka pēc brīvības atņemšanas soda obligātās izpildes apsūdzētajam ir piešķirta nosacīta atbrīvošana. Šajā gadījumā, nosakot nosacītās atbrīvošanas piešķiršanas brīdī, [Ungārijas tiesa] var atkāpties no Kriminālkodeksa 38. panta 2. punkta un – ja Kriminālkodeksa 39. panta 1. punktā paredzētās nosacītās atbrīvošanas ilgums ir garāks par ārvalsts tiesas spriedumā piešķirto pārtraukšanas ilgumu – no Kriminālkodeksa 39. panta 1. punkta noteikumiem. Šajā gadījumā nosacītās atbrīvošanas ilgums atbilst ārvalsts tiesas spriedumā piešķirtajam pārtraukšanas ilgumam un sods ir uzskatāms par izpildītu, kad ir beigusies pēdējā nosacītās atbrīvošanas pēdējā diena, kas ir noteikta šādā veidā.

7. Ungārijas tiesa informē par sodāmības reģistru atbildīgo struktūru par ārvalsts sprieduma spēkā esamības atzīšanu.

[..]”

¹⁰ Turpmāk tekstā – “Kriminālkodekss”.

2. 1998. gada Kriminālprocesa likums

24. Ungārijas kriminālprocesa tiesībās pēc galīga sprieduma pasludināšanas par pamata krimināltiesību jautājumiem, lai risinātu papildu krimināltiesību jautājumus, kas ir cieši saistīti ar pamatjautājumu, izmanto tā dēvētās “īpašās” procedūras, proti, vienkāršotas procedūras.

3. *Bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény*

25. *Bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény* (2009. gada Likums Nr. XLVII par sodāmības reģistru, Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem reģistru un Krimināllietu un policijas biometrisko reģistru) III sadaļas nosaukums ir “Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem reģistrs”.

26. Šā likuma 31. pantā ir noteikts:

[...] Savienības dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem reģistrā (turpmāk tekstā – “Dalībvalstīs pasludināto spriedumu reģistrs”) ietvertās informācijas pārvaldības mērķi, kuri attiecas uz informāciju, kas iekļauta citās [...] Savienības dalībvalstīs pieņemtajos tiesas spriedumos, kuri ir likumīgi stājušies spēkā un kuros atzīta Ungārijas pilsoņu vaina (turpmāk tekstā – “dalībvalstīs pasludinātie spriedumi”), ir šādi:

- a) dalībvalstu sadarbības krimināllietās ietvaros atvieglot minētās informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm,
- b) ņemt vērā minēto informāciju attiecībā uz notiesātajiem, ja tiek uzsākts kriminālprocess, balstoties uz pamatotām aizdomām par cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.”

27. Saskaņā ar minētā likuma 32. pantu:

“Dalībvalstīs pasludināto spriedumu reģistrā ieraksta informāciju par Ungārijas pilsoņiem, kuru vaina ir atzīta ar nolēmumiem, kuri ir pieņemti citās [...] Savienības dalībvalstīs un kuri ir likumīgi stājušies spēkā.”

28. Saskaņā ar šā paša likuma 33. pantu:

“1. Dalībvalstīs pasludināto spriedumu reģistrā ietver šādus datus, kuri iekļauti citās dalībvalstīs pasludinātajos spriedumos un kurus ir paziņojušas attiecīgās dalībvalsts nozīmētas centrālās iestādes:

- a) iesaistītās personas identifikācijas dati,
- b) sprieduma izdošanas datums, datums, kurā tas likumīgi stājies spēkā, un tās tiesas nosaukums, kas spriedumu pasludinājusi,
- c) sprieduma pamatā esošā noziedzīgā nodarījuma nosaukums, tā juridiskā kvalifikācija un izdarīšanas datums;
- d) informācija par sodiem un pasākumiem, kā arī to izpildi.

[...]

II. Pamatlietas faktiskie apstākļi un prejudiciālie jautājumi

29. *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištates apgabaltiesa, Austrija) 2016. gada 8. janvārī pieņēma notiesājošu spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoni *D. B. Lada*, viņam piespriežot brīvības atņemšanas sodu uz četrpadsmit mēnešiem par zādzības lielā apmērā mēģinājumu. Minētā tiesa piesprieda apsūdzētajam brīvības atņemšanas sodu uz vienpadsmit mēnešiem un apturēja brīvības atņemšanas soda uz trim mēnešiem izpildi.

30. Minētā tiesa savu spriedumu pasludināja atklātā pamata tiesas sēdē, kurā piedalījās apsūdzētais, kam tika piemērots pirmstiesas apcietinājums. Apsūdzētais, kuram palīdzēja advokāts, ar tulka palīdzību varēja izteikties savā dzimtajā valodā.

31. Pēc Tieslietu ministrijas lūguma *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištates apgabaltiesa) tai iesniedza lietā pasludināto spriedumu kopā ar nepieciešamām informācijas kopsavilkumu.

32. Šī ministrija savukārt nosūtīja iesniedzējtiesai *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathejas tiesa, Ungārija), kurai ir materiāla un teritoriāla kompetence, vācu valodā sagatavotos dokumentus, lai tā atbilstīgi Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46. pantam veiktu “ārvalsts spriedumu spēkā esamības atzišanas procedūru”, kas paredzēta minētajā likumā.

33. Iesniedzējtiesa norāda, ka šīs procedūras sākumā īpaši ir jāpārbauda, vai ārvalsts tiesvedībā tika ievērotas pamattiesības un 1998. gada Kriminālprocesa likumā paredzētie pamata noteikumi.

34. Tāpēc minētā tiesa pārbaudīja iesniegtos dokumentus un lūdza tos iztulkot ungāru valodā. Procedūras laikā tā *D. B. Lada* nozīmēja advokātu un konstatēja, ka *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištates apgabaltiesa) pasludinātais viņu notiesājošais spriedums nav ticis iekļauts Ungārijas sodāmības reģistrā, bet tika iekļauts *ECRIS*. Tāpat tā konstatēja, ka notiesātais izcieš brīvības atņemšanas sodu.

35. Minētā tiesa paskaidro, ka, lai atzītu *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištates apgabaltiesa) pret *D. B. Lada* pasludinātā sprieduma spēkā esamību Ungārijā, ir jāisteno īpaša procedūra, kas ir jauns kriminālprocess. Tādējādi notiesātā pastrādātais noziedzīgais nodarījums ir jāizvērtē saskaņā ar Kriminālkodeksu, kas bija spēkā minēto nodarījumu pastrādāšanas vai sprieduma pasludināšanas brīdī, ņemot vērā faktiskos apstākļus, kas ņemti vērā ārvalstu tiesas spriedumā.

36. Attiecībā uz šo sprieduma atzišanas procedūru iesniedzējtiesa precizē, ka gan faktisko apstākļu rašanās brīdī, gan to izvērtēšanas brīdī, proti, ārvalstu sprieduma spēkā esamības atzišanas brīdī, ir piemērojams Kriminālkodekss, kas izveidots ar *2012. évi C. törvény* (2012. gada Likums Nr. C), un ka saskaņā ar šo kodeksu ārvalstīs izdarītie un ārvalsts spriedumā notiesātie noziedzīgie nodarījumi sprieduma atzišanas procedūrā ir jāpār kvalificē atbilstoši Ungārijas tiesību aktiem.

37. Iesniedzējtiesa piebilst, ka attiecībā uz šādi konstatētajiem noziedzīgiem nodarījumiem būtu īpaši jāpārformulē ārvalstīs pieņemtā sprieduma noteikumi saskaņā ar spēkā esošo Kriminālkodeksu – pat ja tas ietvertu cita veida vai apjoma kriminālsodu.

38. Iesniedzējtiesa konstatē, ka, pamatojoties uz Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. pantu, ārvalstu spriedumu spēkā esamības atzišanas procedūra Ungārijā praksē ietver noziedzīgu nodarījumu, par kuriem jau pasludinājusi spriedumu ārvalsts krimināltiesā, jaunu vērtēšanu un kvalifikāciju, ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, kā arī Ungārijas sodu uzlikšanu (vai noteikšanu). Tādējādi attiecīgajai tiesai būtu jāveic, tā teikt, ārvalstu sprieduma pārveidošana un pār kvalificēšana saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem un jāpiemēro jauns sods vai attiecīgā gadījumā

jauns pasākums. Piemērojot Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. pantu, Ungārijas tiesa, ņemot vērā tos pašus faktus, varētu atzīt notiesāto personu par vainīgu pārkāpumos, kas atšķirtos no ārvalstu kriminālprocesā konstatētajiem, un piemērot šai personai sodu vai pasākumu, kas atšķirtos no tā, kas tika piespriests minētā kriminālprocesa beigās.

39. Iesniedzējtiesa norāda, ka minētā īpašā procedūra rada šaubas par to, vai Ungārijas tiesiskajā regulējumā ir ievērots Savienības primārajās tiesībās noteiktais savstarpējas atzišanas princips. Par to liecinot Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 47. panta 3. punkts, kurā, vēlos atgādināt, ir paredzēts, ka, “ja Ungārijas tiesa atzīst ārvalsts sprieduma spēkā esamību, ir uzskatāms, ka par noziedzīgo nodarījumu ir ticis pasludināts galīgs Ungārijas tiesas spriedums”. Tādējādi šķiet, ka no Ungārijas tiesību aktiem izriet, ka citas dalībvalsts pieņemts tiesas spriedums pret attiecīgo personu Ungārijā var izraisīt sodāmību un citas šā sprieduma sekas tikai tad, ja Ungārijas tiesa ir atzinusi minētā sprieduma spēkā esamību Ungārijas teritorijā, izmantojot īpašu atzišanas procedūru. Citiem vārdiem sakot, no Ungārijas tiesību aktiem izriet, ka Ungārijā ārvalsts spriedumu var ņemt vērā tikai pēc tam, kad to īpašā procedūrā ir atzinusi Ungārijas tiesa.

40. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka īpašā atzišanas procedūra nav tikai ārvalstīs pasludināta sprieduma automātiska atspoguļošana. Piemērojot šo procedūru, kompetentā Ungārijas tiesa var noteikt cita veida vai apjoma sodu, kas atšķiras no ārvalstīs piespriesta soda, vai pat atzīt spriedumu, uzskatot, ka pārkāpuma fakti veido pārkāpumu, par kuru var tikt piemērots bargāks sods. Tātad tā atzīst ārvalstu tiesas sprieduma spēkā esamību, pieņemot jaunu nolēmumu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šādā situācijā ārvalstu spriedums Ungārijā tiek nepilnīgi atspoguļots vai pasludināts cits spriedums citā dalībvalstī par to pašu personu un tiem pašiem faktiem, jo minētajā īpašajā procedūrā attiecīgā persona tiks atzīta par vainīgu jaunos pārkāpumos atbilstīgi Ungārijas tiesību aktiem, lai no tā izrietošo sodāmību ierakstītu Ungārijas sodāmības reģistrā. Tas rada jautājumu par īpašās atzišanas procedūras saderību ar *ne bis in idem* principu, ko varētu risināt, interpretējot 1985. gada 14. jūnija Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu¹¹ starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām 54. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas¹² 50. pantu.

41. Iesniedzējtiesa precizē, ka Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās noteikumos, kuros noteikta ārvalstu spriedumu atzišanas procedūra, ir paredzēts sodāmību, kas izriet no šādiem spriedumiem, ierakstīt Ungārijas sodāmības reģistrā, pieņemot, ka Ungārijas tiesa ir atzinusi šādu spriedumu spēkā esamību. Šādā veidā atzīti spriedumi vajadzības gadījumā turpmāk var būt pamats, lai uzskatītu notiesātās personas par recidīvistiem vai vairākkārtējiem recidīvistiem.

42. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Ungārijas tiesību aktu piemērošana rada situāciju, kurā atzišanas procedūras rezultātā Ungārijas sodāmības reģistrā tiek norādīti tie dati attiecībā uz notiesāto personu, nodarījumiem un piespriesto sodu, kas ir atzīti saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem, kamēr *ECRIS* joprojām ir ietverti ārvalsts spriedumā iekļautie dati.

43. Visbeidzot iesniedzējtiesa precizē, ka jautājums nav tieši par citas dalībvalsts tiesas pasludinātajā spriedumā paredzētā soda izpildi Ungārijā un ka šādā situācijā veicamā procedūra balstītos uz citiem tiesību aktiem, proti, uz *Az Európai Unió tagállamaival folytatott bünyügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény* (2012. gada Likums Nr. CLXXX par sadarbību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm krimināllietās)¹³.

¹¹ OV 2000, L 239, 19. lpp.

¹² Turpmāk tekstā – “Harta”.

¹³ Tomēr Ungārijas valdība savos rakstveida apsvērumos precizē, ka tā ir tāda pati īpaša atzišanas procedūra, kāda būtu piemērojama, ja tiktu pieprasīta citas dalībvalsts tiesas pasludināta notiesājoša sprieduma izpilde Ungārijā.

44. Iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai šāda atzišanas procedūra atbilst Savienības tiesību aktiem, jo īpaši ņemot vērā savstarpējās atzišanas principu tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, kā arī *ne bis in idem* principu, kādi tie ir paredzēti Savienības primārajās tiesībās.

45. Ņemot vērā iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus šajā lietā, 2016. gada 13. septembrī tika nolemts tai paziņot 2016. gada 9. jūnija spriedumu *Balogh*¹⁴, kurā Tiesa nosprieda, ka Pamatlēmums 2009/315 un Lēmums 2009/316 ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts tiesiskā regulējuma ieviešana, ar ko izveido īpašu valsts procedūru, kas paredzēta, lai valsts tiesa atzītu citas dalībvalsts tiesas pasludinātu galīgu spriedumu, ar ko persona notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

46. Ar vēstuli, kas Tiesā saņemta 2016. gada 12. oktobrī, *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathejas tiesa) nolēma uzturēt savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, precizējot, ka minētā 2016. gada 9. jūnija sprieduma *Balogh*¹⁵ pamatā esošie fakti attiecās tikai uz rakstiskās un mutiskās tulkošanas izmaksām, lai konkrētā persona varētu sazināties savā dzimtajā valodā sprieduma atzišanas procedūrā Ungārijā.

47. Turklāt šī tiesa norāda, ka šis spriedums nav radījis vienotu praksi Ungārijas tiesās. Piemēram, dažas tiesas, ņemot vērā pamatlēmumiem raksturīgo specifiku Savienības tiesībās, turpina īstenot īpašas procedūras, līdz tiks mainīti Ungārijas tiesību akti. Savukārt citas tiesas atsevišķas lietas ir izbeigušas vai arī gaida vienotas tiesu prakses ieviešanu. Iesniedzējtiesa norāda, ka gadījumā, ja tiks konstatēta Ungārijas tiesību aktu neatbilstība Savienības primārajiem tiesību aktiem, Ungārijas tiesas, kurās tiks celta attiecīga prasība, varētu automātiski nepiemērot minētos Ungārijas tiesību aktus, un tādējādi pilnībā varētu tikt piemērots savstarpējās atzišanas princips attiecībā uz tiesu spriedumiem krimināllietās.

48. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka, analizējot īpašās spriedumu atzišanas procedūras saderību ar savstarpējās atzišanas principu, būs jāizskata daudz plašāks jautājumu loks nekā tas, kas tika aplūkots 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*¹⁶. Šajā lietā it īpaši vajadzētu izvērtēt arī to, vai valsts tiesa var veikt pasākumus, kuri atšķirībā no ārvalstu tiesas spriedumā noteiktajiem pasākumiem tādā vai citādā veidā var mainīt minēto spriedumu.

49. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka Ungārijas tiesību aktos paredzētā īpašā atzišanas procedūra vēl nav izvērtēta *ne bis in idem* principa kontekstā. Taču šī procedūra būtu jāizskata, ņemot vērā šo principu, kā arī spriedumu savstarpējās atzišanas principu, jo Ungārijas kompetentā tiesa minētajā procedūrā kvalificē nodarījumus, par kuriem ārvalstīs jau pasludināts spriedums, atbilstīgi spēkā esošajiem Ungārijas tiesību aktiem, un tā var piemērot sodus un citus pasākumus, kas atšķiras no tiem, kas noteikti ar ārvalstīs pasludināto spriedumu. Tādējādi pastāv iespēja, ka ārvalstu tiesas spriedumā un Ungārijas tiesas nolēmumā attiecībā uz vieniem un tiem pašiem faktiem tiek konstatēti pilnīgi atšķirīgi pārkāpumi. Tas pats attiecas uz sodiem, tomēr Ungārijā noteiktie sodi nedrīkst būt bargāki par ārvalstī noteiktajiem.

50. Iesniedzējtiesa arī uzskata, ka Pamatlēmums 2008/675 attiecas arī uz aplūkoto procedūru, jo ārvalstīs pasludinātais spriedums par *D. B. Lada* nevarēs tikt ņemts vērā vēlākā kriminālprocesā, ja netiks veikta iepriekšēja īpaša sprieduma atzišanas procedūra.

¹⁴ C-25/15, EU:C:2016:423.

¹⁵ C-25/15, EU:C:2016:423.

¹⁶ C-25/15, EU:C:2016:423.

51. Šādos apstākļos *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathejas tiesa) nolēma uzturēt šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai LESD 67. un 82. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj kriminālprocesu vai citu valsts tiesību aktos paredzētu procedūru, kuras mērķis ir ārvalsts sprieduma spēkā esamības “atzišana” vai pārveidošana dalībvalstī – un tādējādi ārvalsts spriedums būtu uzskatāms par valsts tiesas pasludinātu spriedumu – attiecībā uz apsūdzēto, kura kriminālprocesu ar galīgu ārvalsts spriedumu, kas ir stājies likumīgā spēkā, jau ir pabeigusi citas Savienības dalībvalsts tiesa?
- 2) Vai ar [Hartas] 50. pantā un Konvencijas, ar kuru piemēro Šengenas nolīgumu, 54. pantā noteikto *ne bis in idem* principu, ņemot vērā Pamatlēmumu 2008/675/IT, ir saderīga Savienības dalībvalstī paredzēta procedūra, konkrēti, [Likuma par starptautisku tiesisku palīdzību krimināllietās] 46.–48. pantā paredzētā procedūra attiecībā uz [ārvalsts notiesājošu nolēmumu] “spēkā esamības atzīšanu” Ungārijā saistībā ar kriminālprocesu, kurā pasludinātais nolēmums ir stājies likumīgā spēkā (attiecībā uz vienu un to pašu personu un tiem pašiem apstākļiem) citā dalībvalstī, lai arī faktiski minētās procedūras mērķis ir nevis izpildīt nolēmumu, bet noteikt pamatojumu, lai šis nolēmums tiktu ņemts vērā turpmākajos kriminālprocesos?”

III. Mana analīze

52. Ar šiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem, kas, manuprāt, ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Ungārijas tiesību aktos paredzētā īpašā procedūra attiecībā uz ārvalstu spriedumu atzīšanu ir saderīga ar Savienības tiesībām, konkrētāk, ar savstarpējās atzīšanas principu, kas noteikts LESD 67. un 82. pantā, ar Pamatlēmumu 2008/675 un *ne bis in idem* principu, kas iekļauts Hartas 50. pantā un Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, 54. pantā.

53. Šos jautājumus ir uzdevusi valsts tiesa, kura Ungārijas tiesību sistēmā ir kompetenta īstenot īpašu sprieduma, ko attiecībā uz *D. B. Lada* pieņēmusi *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištales apgabaltiesa), atzīšanas procedūru, kāda tā ir noteikta Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. pantā.

54. Būtu jāprecizē, ka šajā lietā minētā ārvalsts tiesas sprieduma atzīšanas procedūra netiek īstenota nedz ar nolūku Ungārijā izpildīt spriedumā noteikto sodu, nedz arī lai ņemtu vērā minēto spriedumu jaunā kriminālprocesā, kas tiktu turpmāk ierosināts pret *D. B. Lada* Ungārijā.

55. Ar Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. pantu tika izveidota īpaša procedūra, ar ko kompetentās Ungārijas tiesas veic ārvalstu tiesu pasludinātu galīgu spriedumu iepriekšēju atzīšanu, lai nolēmumam, ar ko šie notiesājošie spriedumi ir atzīti, piešķirtu tādu pašu juridisku spēku kā Ungārijas tiesā pasludinātam notiesājošam spriedumam.

56. Saskaņā ar iesniedzējtiesas aprakstu minētajā procedūrā attiecīgais ārvalstīs pieņemtais notiesājošais spriedums ir jāpārskata, kas varētu izraisīt sprieduma pamatā esošā noziedzīgā nodarījuma pārkvalifikāciju, kā arī piespriedē soda pielāgošanu, ja šie elementi nav saderīgi ar Ungārijas tiesību aktiem krimināltiesību jomā.

57. Piemērojot citas dalībvalsts tiesas pasludināta sprieduma īpašo atzīšanas procedūru, personu, attiecībā uz kuru ir pasludināts galīgs notiesājošs spriedums, nevar pakļaut jaunai kriminālvajāšanai, kas var izraisīt otrreizēju notiesāšanu par to pašu pārkāpumu. Šī procedūra, kurā Ungārijas kompetentā tiesa neveic jaunu faktu vai konkrētās personas kriminālatbildības pakāpes vērtējumu, ir pielīdzināma eksekvatūras procedūrai, un tās mērķis ir drīzāk pielāgot ārvalsts spriedumā noteiktās tiesiskās sekas, lai tās atbilstu Ungārijas tiesību aktiem krimināltiesību jomā. Tādēļ *ne bis in idem* princips, kas ir paredzēts, lai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā izvairītos no tā, ka persona, attiecībā uz kuru ir pasludināts galīgs spriedums, savu tiesību uz pārvietošanās brīvību izmantošanas

dēļ tiek saukta pie kriminālatbildības par tiem pašiem nodarījumiem vairāku dalībvalstu teritorijās¹⁷, man šajā lietā nešķiet pietiekami nozīmīgs.

58. Kā jau norādīju, Tiesai jau ir bijusi iespēja nospriest 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*¹⁸, ka Pamatlēmums 2009/315 un Lēmums 2009/316 ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā Ungārijas īpašās sprieduma atzīšanas procedūras īstenošana. Konkrētāk, tā nosprieda, ka atbilstoši minētajiem lēmumiem notiesāšanas dalībvalsts pasludinātais notiesājošais spriedums valstspiederības dalībvalsts centrālajai iestādei ir jāieraksta sodāmības reģistrā, tieši pamatojoties uz to informāciju par šo notiesājošo spriedumu kodu formātā, ko šīs pēdējās minētās dalībvalsts centrālā iestāde ir sniegusi ar *ECRIS* starpniecību¹⁹. Šādos apstākļos šai ierakstīšanai nebūtu jābūt atkarīgai no tā, ka iepriekš tiek īstenota tāda minēto notiesājošo spriedumu atzīšanas procedūra kā īpaša procedūra Ungārijā, ne *a fortiori* no tā, ka šādas atzīšanas nolūkā valstspiederības dalībvalstij tiek nosūtīts notiesājošais spriedums²⁰.

59. Tiesa arī ir izteikusi savu viedokli 2017. gada 21. septembra spriedumā *Beshkov*²¹ par Bulgārijas īpašo atzīšanas procedūru. Tiesa tāpat nosprieda, ka Pamatlēmums 2008/675 ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka kādā dalībvalstī notiesājošs spriedums, kurš ir iepriekš pasludināts citas dalībvalsts tiesā, tiek pakārtots pirmās dalībvalsts kompetento tiesu īstenošanai iepriekšējās atzīšanas valsts procedūrai.

60. Abos šajos spriedumos Tiesa nosprieda, ka šādas ārvalstu spriedumu atzīšanas valsts procedūras ir pretrunā tiesu spriedumu un lēmumu savstarpējas atzīšanas principam krimināllietās, kas paredzēts LESD 82. panta 1. punktā, ar kuru tika aizstāts LES 31. pants, kas ir Pamatlēmuma 2009/315, Lēmuma 2009/316 un Pamatlēmuma 2008/675 pamatā²². It īpaši šis princips nepieļauj, ka citās dalībvalstīs pasludināti spriedumi atzīšanas valsts procedūras ietvaros tiek pārskatīti²³.

61. Ņemot vērā Tiesas nostāju iepriekš minētajos divos spriedumos, varētu pamatoti apšaubīt iemeslus, kas liktu Tiesai vēlreiz lemt par šāda veida ārvalstu spriedumu atzīšanas valsts procedūru atbilstību Savienības tiesību aktiem krimināltiesību jomā, jo šo jautājumu varētu uzskatīt par galīgi un pilnībā atrisinātu minētajos spriedumos. Manuprāt, pastāv trīs šādi iemesli.

62. Pirmkārt, Ungārijas valdība savos rakstveida apsvērumos sniegtajos paskaidrojumos, šķiet, apšaubā premisu, uz kuru Tiesa balstīja savus apsvērumus 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*²⁴, proti, ka Ungārijas īpašā atzīšanas procedūra ir nepieciešams priekšnosacījums, lai varētu iekļaut Ungārijas sodāmības reģistrā citu dalībvalstu tiesu pasludinātus spriedumus attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem. Pamatojoties uz šo premisu, Tiesa interpretēja Pamatlēmumu 2009/315 un Lēmumu 2009/316, kas ir [divi tiesību akti], kas paredzēti, lai atvieglotu ātru informācijas apriti par notiesājošiem spriedumiem krimināllietās starp dalībvalstīm, un kas līdz ar to nepieļauj tādu spriedumu atzīšanas valsts procedūru, kuras iepriekšēja īstenošana varētu būt priekšnosacījums šādas informācijas iekļaušanai Ungārijas sodāmības reģistrā.

17 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 29. jūnijs, *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

18 C-25/15, EU:C:2016:423.

19 Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 48. punkts).

20 Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 49. punkts).

21 C-171/16, EU:C:2017:710.

22 Spriedumi, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 54. punkts), un 2017. gada 21. septembris, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710, 36. punkts).

23 Spriedums, 2017. gada 21. septembris, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710, 36. punkts).

24 C-25/15, EU:C:2016:423.

63. Ungārijas valdība savos rakstveida apsvērumos būtībā paskaidro, ka saskaņā ar Ungārijas 2009. gada Likumu Nr. XLVII par sodāmības reģistru Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem reģistru un Krimināllietu un policijas biometrisko reģistru kādā dalībvalstī pasludināts spriedums – ja šis dalībvalsts iestāde to ir paziņojusi atbilstošā formā un ar atbilstošu saturu reģistrācijas nolūkā – bez jebkādas īpašas procedūras tiek ierakstīts Dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu attiecībā uz Ungārijas pilsoņiem reģistrā, kuru pārvalda par sodāmības reģistru atbildīgā struktūra. Saskaņā ar šo aprakstu Ungārijas valdība uzskata, ka Ungārijas tiesību akti būtībā atbilst Pamatlēmuma 2009/315 noteikumiem. No šiem paskaidrojumiem izriet, ka īpaša procedūra šo spriedumu atzīšanai tiek īstenota neatkarīgi no minētās ierakstīšanas Dalībvalstu tiesu pasludināto spriedumu reģistrā.

64. Tādējādi informācija, kas sniegta lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu, drīzāk apstiprina premisu, ka īpaša atzīšanas procedūra tiek veikta pirms ārvalstīs pasludinātu spriedumu pret Ungārijas pilsoņiem ierakstīšanas Ungārijas sodāmības reģistrā.

65. Šajā saistībā es atsaukšos uz iesniedzējtiesas citēto Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 48. panta 7. punktu, kurā ir paredzēts, ka “Ungārijas tiesa informē par sodāmības reģistru atbildīgo struktūru par ārvalsts sprieduma spēkā esamības atzīšanu”. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka jaunie noziedzīgie nodarījumi – tādi kā tie, kas izriet no Ungārijas tiesību aktiem, t.i., pēc to pār kvalifikācijas saskaņā ar īpašo atzīšanas procedūru, – ir jāieraksta valsts sodāmības reģistrā²⁵. Vēl šī pati tiesa procedūras laikā konstatēja, ka *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištales apgabaltiesa) pasludinātais notiesājošais spriedums attiecībā uz *D. B Lada* nav ticis ierakstīts Ungārijas sodāmības reģistrā, taču tas bija atrodams *ECRIS*. Visbeidzot minētā tiesa precizē, ka Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās IV sadaļas 1. nodaļas noteikumi ir paredzēti, lai ārvalstīs pasludinātu notiesājošu spriedumu varētu ierakstīt Ungārijas sodāmības reģistrā, pieņemot, ka Ungārijas tiesa ir atzinusi tā spēkā esamību²⁶. No šiem faktiem secinu, ka ārvalsts spriedums tiek ierakstīts Ungārijas sodāmības reģistrā pēc tam, kad notikusi minētā sprieduma atzīšana saskaņā ar īpašo procedūru.

66. Kā norāda iesniedzējtiesa, īpašās atzīšanas procedūras ietvaros Ungārijas kompetentā tiesa, ņemot vērā tos pašus faktiskos apstākļus, var, piemērojot Ungārijas tiesību aktus, personu, attiecībā uz kuru ārvalstīs ir pasludināts notiesājošs spriedums, atzīt par vainīgu citos noziedzīgajos nodarījumos, kas atšķirtos no ārvalstu tiesvedībā konstatētajiem, un tai piemērot sodu vai pasākumu, kas atšķirtos no minētajā tiesvedībā noteiktajiem²⁷. Iesniedzējtiesa šajā ziņā konstatē, ka, īstenojot īpašo atzīšanas procedūru, rodas situācija, kurā pēc šīs procedūras pabeigšanas Ungārijas sodāmības reģistrā tiek iekļauta informācija par notiesātās personas izdarīto noziedzīgo nodarījumu un piespriesto sodu, kuri atzīti atbilstoši Ungārijas tiesību aktiem, kamēr *ECRIS* joprojām tiek norādīta informācija, kas iekļauta ārvalstī pasludinātajā spriedumā²⁸.

67. Šāda neatbilstība starp *ECRIS* iekļauto informāciju un Ungārijas sodāmības reģistrā iekļauto informāciju ir pretrunā informācijas apmaiņas un uzglabāšanas attiecībā uz notiesājošiem spriedumiem krimināllietās sistēmai, kas tika ieviesta ar Pamatlēmumu 2009/315 un Lēmumu 2009/316.

68. Jautājums par to, vai īpašā procedūra citas dalībvalsts tiesas pasludinātu notiesājošu spriedumu atzīšanai tiešām ir ieviesta ar mērķi iekļaut šos spriedumus Ungārijas sodāmības reģistrā, jebkurā gadījumā ir valsts iekšējo tiesību interpretācijas jautājums, kas neietilpst Tiesas kompetencē²⁹.

25 Skat. lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, 28. punkts.

26 Skat. lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, 30. punkts.

27 Skat. lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, 32. punkts.

28 Skat. lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, 33. punkts.

29 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Poplawski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

69. Turklāt, runājot par praksi, kas, šķiet, ir Tieslietu ministrijas prakse, atbilstoši kurai tā pieprasa, lai ārvalsts tiesas spriedums tai tiktu iesniegts pirms spriedumā noteiktās sodāmības ierakstīšanas Ungārijas sodāmības reģistrā, ir jāatgādina, ka šāda prakse ir pretrunā sistēmai, kas izveidota ar Pamatlēmumu 2009/315 un Lēmumu 2009/316. Ar minētajiem tiesību aktiem ir izveidota ātra un efektīva informācijas apmaiņas sistēma attiecībā uz notiesājošiem spriedumiem krimināllietās, kas ir tikuši pasludināti dažādās dalībvalstīs³⁰. Tādā veidā šo informāciju dalībvalstu centrālās iestādes pārsūta ar *ECRIS* palīdzību, izmantojot attiecīgos kodus, kas atbilst katram sūtījumā minētajam noziedzīgajam nodarījumam un sodam³¹. No tā brīža citas dalībvalsts tiesas pasludināts notiesājošs spriedums tiek nosūtīts valstspiederības dalībvalsts centrālajai iestādei tikai tad, ja tas ir vajadzīgs konkrētajos lietās apstākļos, un tas nevar tikt pieprasīts sistemātiski, lai minēto sodāmību ierakstītu šīs dalībvalsts sodāmības reģistrā³². Šajā ziņā jānorāda, ka Ungārijas valdība šajā tiesvedībā nenorādīja nevienu īpašu apstākli, ar ko varētu tikt pamatota nepieciešamība iesniegt *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištales apgabaltiesa) pasludināto spriedumu Tieslietu ministrijā.

70. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai apstiprināt argumentus, kas iekļauti tās 2016. gada 9. jūnija sprieduma *Balogh*³³ 28.–35. un 41.–55. punktā. Es saglabāju nostāju, ko esmu izklāstījis minētās lietas ietvaros sniegtu secinājumu 36.–67. punktā, uz kuriem arī atsaucos³⁴.

71. Otrkārt, gan iesniedzējtiesa, gan Ungārijas valdība vērtē īpašo atzišanas procedūru atbilstoši noteikumiem, kas iekļauti Pamatlēmumā 2008/675. Šajā ziņā no Tiesai sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka šīs procedūras īstenošana Ungārijas kompetentajām tiesām ir formalitāte, kas nepieciešama pirms citas dalībvalsts tiesā iepriekš pasludināta notiesājoša sprieduma ņemšanas vērā jaunā kriminālprocesā. Ungārijas valdība šajā ziņā uzsver vajadzību īpašajā atzišanas procedūrā šādu notiesājošu spriedumu pielāgot Ungārijas tiesību aktiem krimināltiesību jomā. Bez šādas iepriekšējas pielāgošanas minēto notiesājošo spriedumu nevarot ņemt vērā turpmākos kriminālprocesos, ko attiecīgā gadījumā varētu uzsākt pret personu, kas bija iepriekš notiesāta ar ārvalstīs pasludinātu spriedumu.

72. Kā jau iepriekš minēju, patlaban Ungārijā pret *D. B. Lada* nav ierosināts jauns kriminālprocess, tāpēc Pamatlēmuma 2008/675 nozīme, kura mērķis atbilstīgi tā 1. panta 1. punktam ir “paredzēt nosacījumus, atbilstīgi kuriem *dalībvalsts kriminālprocesā pret personu ņem vērā spriedumus, kas attiecībā uz šo pašu personu par citiem faktiem iepriekš pieņemti citās dalībvalstīs*”³⁵, šajā lietā varētu šķist apšaubāma. Šajā aspektā situācija ir atšķirīga no *I. Beshkov* situācijas, pret kuru Bulgārijā bija ierosināts jauns kriminālprocess, kurā bija aktuāls jautājums par Austrijas tiesā iepriekš pasludināta sprieduma³⁶ ņemšanu vērā.

73. Tomēr ir skaidrs, ka neatkarīgi no situācijas, kādā īpašā atzišanas procedūra tikusi īstenota, tā ir pretrunā sistēmai, kas izveidota ar Pamatlēmumu 2008/675, ciktāl tā ir iepriekšēja formalitāte, kas nav paredzēta šajā pamatlēmumā un no kuras ir atkarīga tā piemērošana. Citiem vārdiem sakot, Ungārijas likumdevēji ir izveidojuši šo procedūru, lai sagatavotu ārvalstu tiesu pasludināto notiesājošo spriedumu ņemšanu vērā iespējamajos turpmākos kriminālprocesos. Tātad šķiet, ka Ungārijas iestāžu izpratnē šī procedūra ir cieši saistīta ar Pamatlēmuma 2008/675 īstenošanu. Tādēļ, lai iesniedzējtiesa varētu iztiesāt pamatlietu, konkrētāk, lemt par to, vai šai tiesai vajadzētu īstenot minēto sprieduma atzišanas valsts procedūru vai ne, būtu lietderīgi, ja Tiesa atgādinātu to, ko tā nosprieda 2017. gada 21. septembra sprieduma *Beshkov*³⁷ 35.–38. punktā un 40. punktā, proti, ka Pamatlēmums 2008/675 ir jāinterpretē

30 Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 52. punkts).

31 Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 44. punkts).

32 Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 46. punkts).

33 C-25/15, EU:C:2016:423.

34 C-25/15, EU:C:2016:29.

35 Mans izcēlums slīprakstā.

36 Skat. spriedumu, 2017. gada 21. septembris, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710).

37 C-171/16, EU:C:2017:710.

tādējādi, ka tas nepieļauj, ka kādā dalībvalstī notiesājoša sprieduma, kurš ir iepriekš pasludināts citas dalībvalsts tiesā, ņemšana vērā tiek pakārtota pirmās dalībvalsts kompetento tiesu īstenošanai iepriekšējās atzišanas valsts procedūrai. Es šajā ziņā atsaucos uz 27.–31. punktu savos secinājumos minētajā lietā³⁸.

74. Pretēji tam, ko apgalvo Čehijas Republikas un Ungārijas valdības, Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 13. apsvērumam nevar tikt uztverts tādējādi, ka dalībvalstij ir iespēja citas dalībvalsts tiesas pasludinātu spriedumu iepriekš pakļaut atzišanas valsts procedūrai, lai varētu to ņemt vērā jauna kriminālprocesa ietvaros.

75. Kā Eiropas Komisija norāda ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā dalībvalstīs īsteno [Pamatlēmumu 2008/675/TI], “Eiropas tiesiskuma telpā tas veicina savstarpēju uzticību krimināltiesību un tiesu nolēmumu jomā, jo sekmē tādu tiesisko kultūru, kurā principā ņem vērā citā dalībvalstī iepriekš pieņemtus spriedumus”³⁹. Šajā nolūkā šā pamatlēmuma 3. panta 1. punktā, aplūkojot to kopsakarā ar tā preambulas 5. apsvērumu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums, ka, ja kādā dalībvalstī pret personu tiek ierosināts jauns kriminālprocess, iepriekšēji notiesājoši spriedumi, kuri attiecībā uz to pašu personu par citiem faktiem iepriekš pasludināti citā dalībvalstī un par ko informācija ir saņemta saskaņā ar savstarpējas tiesiskās palīdzības vai informācijas apmaiņas no sodāmības reģistra jomā piemērojamiem instrumentiem, pirmkārt, tiek ņemti vērā, ciktāl ņem vērā iepriekšējus pašu valstī pasludinātus spriedumus, un, otrkārt, tiem paredz tiesiskās sekas, kas ir līdzvērtīgas iepriekšējo valsts spriedumu sekām.

76. Tādējādi Pamatlēmumā 2008/675 ir noteikts līdzvērtības princips⁴⁰. Saskaņā ar šo principu valsts tiesai, kas sāk jaunu kriminālprocesu, citas dalībvalsts iepriekšēji spriedumi ir obligāti jāņem vērā tikai, ciktāl šī vērā ņemšana ir iespējama valsts iekšējā situācijā.

77. Šī prasība ir skaidri saistīta ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpas īstenošanu un līdz ar to ar savstarpēju atzišanu, kas uzliek pienākumu ne vien ņemt vērā ārvalsts nolēmumu, bet arī to ievērot.

78. Līdz ar to, ņemot vērā šo agrāko ārvalsts nolēmumu, tiesa, kas lems par turpmāko rīcību, to nekādi nedrīkst grozīt. Pamatlēmuma 2008/675 3. panta 3. punkts nostiprina šo principu. Vienkārši tai valsts tiesai, kurai pēdējai celta prasība, ir jāpiešķir šim nolēmumam sekas, kādas atbilstīgi valsts tiesību aktiem tiktu piešķirtas iepriekšējam valsts nolēmumam.

79. Kā Tiesa precizējusi 2017. gada 21. septembra spriedumā *Beshkov*⁴¹, minētā pamatlēmuma 3. panta 3. punktā, kā arī tā preambulas 13. apsvērumā ir skaidri aizliegta citās dalībvalstīs iepriekš pasludinātu notiesājošu spriedumu pārskatīšana, un tie ir jāņem vērā tādi, kādi tie tikuši pasludināti⁴².

80. Tādēļ pretēji tam, ko norāda Čehijas Republikas un Ungārijas valdības, lai gan minētajā preambulas 13. apsvērumā tāpat ir norādīts, ka šajā pamatlēmumā ievēro dažādus risinājumus un procedūras valstu līmenī, kas ir vajadzīgas, lai ņemtu vērā citā dalībvalstī iepriekš pasludinātu spriedumu, un tas neliedz dalībvalstij vajadzības gadījumā pieņemt lēmumu, lai šādam iepriekšējam spriedumam paredzētu līdzvērtīgas tiesiskās sekas, tomēr ar šāda lēmuma pieņemšanu katrā ziņā nebūtu jāīsteno tāda iepriekšējās atzišanas valsts procedūra kā tā, par kādu ir pamatlieta⁴³.

38 C-171/16, EU:C:2017:386.

39 COM(2014) 312 *final*, 12. lpp.

40 Skatīt šā pamatlēmuma preambulas 5.–7. apsvērumu.

41 C-171/16, EU:C:2017:710.

42 Skat. spriedumu, 2017. gada 21. septembris, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710, 37. punkts).

43 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 21. septembris, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710, 38. punkts).

81. Rezumējot – lai arī Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 13. apsvērumā ir norādīts, ka dalībvalsts var pieņemt lēmumu, ja vajadzīgs, lai šādam iepriekšējam spriedumam paredzētu līdzvērtīgas tiesiskās sekas, tas ir tikai ar nosacījumu, ka šajā lēmumā ir ievērots šā pamatlēmuma 3. panta 3. punkts, t.i., lēmumā nedrīkst šo spriedumu pārskatīt.

82. Šajā aspektā pastāv būtiska atšķirība jautājumā par to, vai tiek pieņemts tāds lēmums, kurā iepriekšējs ārvalsts spriedums tiek pārskatīts, kas līdz ar to var izraisīt minētajā spriedumā noteiktā noziedzīgā nodarījuma pārklasificēšanu un soda grozīšanu, no vienas puses, un vai tiek pieņemts tāds lēmums, kurā tiek precizēta praktiskā kārtība ārvalstu sprieduma vērtēšanai jaunā kriminālprocesā vai iemesli, kādēļ šāda sprieduma ņemšana vērtēšanā nav iespējama konkrētajā gadījumā, no otras puses.

83. Pirmais risinājums ir tiešā pretrunā ar savstarpējas atzīšanas principu, savukārt otrais iekļaujas šā principa praktiskajā īstenošanā.

84. Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 13. apsvērumā ietvertās norādes, manuprāt, ir paredzētas vienīgi tādēļ, lai dotu dalībvalstīm novērtējuma brīvību paredzēt konkrētu kārtību, kas attiecīgajām dalībvalstu tiesām ir jāievēro, ņemot vērā citās dalībvalstīs iepriekš pasludinātus notiesājošus spriedumus. Ir jāatgādina, ka ar Pamatlēmumu 2008/675 netiecas saskaņot tiesiskās sekas, kādas paredzētas attiecībā uz iepriekšējiem notiesājošiem spriedumiem⁴⁴. Savstarpējās atzīšanas principa piemērošana liek atzīt, ka citā dalībvalstī pasludinātiem spriedumiem ir tāda pati vērtība, un tiem piešķirt tādu pašu spēku kā iepriekš pasludinātam valsts spriedumam. Citiem vārdiem sakot, ar šo pamatlēmumu nosaka citas dalībvalsts lēmuma “pielīdzināšanas principu” valsts pieņemtam spriedumam⁴⁵. Toties minētais pamatlēmums ļauj valstu likumdevējiem paredzēt šā principa sekas, kas nozīmē, ka tas nekādā veidā neparedz saskaņot katrā dalībvalstī iepriekšējiem spriedumiem piesaistītās sekas, ko joprojām regulē vienīgi katras attiecīgās valsts tiesību akti⁴⁶. Tā kā saskaņošana nav veikta, dalībvalstis savos tiesību aktos attiecīgi paredz atšķirīgas tiesiskās sekas, kuras var turklāt piemērot dažādiem kriminālprocesa apstākļiem un stadijām.

85. Šajā ziņā Komisija priekšlikuma pamatlēmumam paskaidrojuma rakstā konstatēja, ka atkarībā no valstu tiesību sistēmām iepriekšējo spriedumu sekas ir ļoti atšķirīgas. Dažās dalībvalstīs iepriekšējs spriedums ir tikai faktiskais elements, kas jāizvērtē kompetentām iestādēm, pieņemot lēmumu. Citās dalībvalstīs pastāv likumiska recidīvu sistēma plašā nozīmē, kas iepriekšējai sodāmībai piesaista zināmas juridiskas sekas, tādējādi šīs sekas nepakļaujas kompetento iestāžu vērtēšanas tiesībām. Attiecībā uz recidīva paredzēšanu tiesiskajā regulējumā Komisija norāda, ka dalībvalstīm ir jāprecizē nosacījumi, ar kādiem līdzvērtīgas sekas tiks piešķirtas citā dalībvalstī pasludinātam spriedumam. Jāatzīmē, ka valsts likumiskie recidīva mehānismi bieži ir pārāk tieši saistīti ar pārkāpumu un sodu sistēmu, kas pastāv attiecīgās valsts līmenī, tostarp visos gadījumos, kad pastāv īpašas recidīva sistēmas⁴⁷.

86. Ņemot vērā šos paskaidrojumus, Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 13. apsvērumš nevar tikt interpretēts kā tāds, kas ļauj īstenot tādu citās dalībvalstīs pasludinātu spriedumu krimināllietās atzīšanas valsts procedūru kā pamatlēmuma aplūkotā. Šāda plaša interpretācija būtu pretrunā spriedumu savstarpējas atzīšanas principam. Minētā pamatlēmuma preambulas 13. apsvērumā iekļautie stingri ierobežojošie nosacījumi turklāt liecina, ka iespēju dalībvalstīm pieņemt lēmumu, ar kuru iepriekš ārvalstīs pasludinātam spriedumam piešķir līdzvērtīgas tiesiskās sekas, ņemot vērā aizliegumu šo spriedumu pārskatīt, var izmantot tikai izņēmuma gadījumos, izskatot katru gadījumu atsevišķi, tik nepārprotamās situācijās, ka tās varētu atrisināt īsā laika posmā, kas paredzēts šajā pašā apsvērumā.

44 Skat. Pamatlēmuma 2008/675 preambulas 5. apsvērumu.

45 Skat. Priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par spriedumu ievērošanu Eiropas Savienības dalībvalstu starpā jauna kriminālprocesa gadījumā (COM(2005) 91, galīgā redakcija, paskaidrojuma raksts, 3. lpp.; turpmāk tekstā – “priekšlikums pamatlēmumam”).

46 Skat. priekšlikumu pamatlēmumam (paskaidrojuma raksts, 5. lpp.).

47 Skat. priekšlikumu pamatlēmumam (5. un 6. lpp.).

87. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka ar Pamatlēmumu 2008/675 ieviestā sistēma nepieļauj, ka kāda dalībvalsts pakļauj citu dalībvalstu tiesās pasludinātos spriedumus atzīšanas valsts procedūrai, kurā minētie spriedumi tiek pārskatīti, kas var izraisīt to grozīšanu, lai tos pielāgotu šīs valsts tiesību aktiem krimināltiesību jomā. Šajā ziņā atgādinu, ka Ungārijas tiesību aktos paredzētās īpašās atzīšanas procedūras rezultātā noziedzīgais nodarījums, par kuru citas dalībvalsts tiesā ir ticis pasludināts galīgs nolēmums, varētu tikt pārkvalificēts un piespriests sods varētu tikt pielāgots Ungārijas tiesību aktiem krimināltiesību jomā.

88. Protams, Ungārijas valdība Tiesai paskaidroja, ka pēc 2016. gada 9. jūnija sprieduma *Balogh*⁴⁸ tika nolemts īpašo ārvalstu spriedumu atzīšanas procedūru vairs neīstenot sistemātiski⁴⁹. Tomēr ir jāuzsver, ka, lai arī savā ziņā tas ir atbildību pastiprinošs apstāklis, tomēr fakts, ka šī procedūra tiek īstenota sistemātiski, nav vienīgais iemesls, lai konstatētu, ka minētā procedūra nav saderīga ar Pamatlēmumu 2008/675. Šis nesaderības galvenais iemesls ir fakts, ka šī procedūra – pat ja tā tiktu īstenota tikai jauna kriminālprocesa gadījumā pret personu, pret ko citas dalībvalsts tiesā ir pasludināts iepriekšējs spriedums, nevis pielietota sistemātiski neatkarīgi no jauna kriminālprocesa ierosināšanas –, pirmkārt, ir formalitāte, kas jāveic pirms šāda iepriekšēja sprieduma ņemšanas vērā, un, otrkārt, tā izraisa minētā sprieduma pārskatīšanu, kā rezultātā tas var tikt grozīts, lai to pielāgotu Ungārijas tiesību aktiem krimināltiesību jomā.

89. Jānorāda, ka ar Pamatlēmumu 2008/675 ieviestā sistēma šajā aspektā būtiski atšķiras no sistēmas, kas noteikta Padomes Pamatlēmumā 2008/909/TI (2008. gada 27. novembris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā⁵⁰. Tik tiesām – kaut arī pirmajā minētajā pamatlēmumā nav atļauta nekāda ārvalstis pieņemtu spriedumu pielāgošana, lai tos varētu ņemt vērā jaunā kriminālprocesā, otrā pamatlēmuma 8. pantā ir iedibināti stingri nosacījumi, lai izpildes valsts kompetentā iestāde pielāgotu izdošanas valsts spriedumā piespriesto sodu, kas tādējādi ir vienīgie izņēmumi no pamatienākuma, kas ir minētajai iestādei, – atzīt tai nosūtīto spriedumu un izpildīt piespriesto sodu, kura ilgums un veids atbilst izdevējas valsts spriedumā paredzētajam⁵¹. Tomēr Ungārijas valdība šajā lietā nekādi nevar atsaukties uz šādām tiesībām pielāgot ārvalstis pasludināto spriedumu, jo ir skaidrs, ka tas neattiecas uz īpašās atzīšanas procedūras īstenošanu ar nolūku Ungārijā izpildīt sodu, kas *D. B. Lada* tika piespriests *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vīnes Neištales apgabaltiesa).

90. Visbeidzot uzsveru, ka tādas procedūras pastāvēšana kā tā, kādu Ungārijas iestādes īsteno pirms ārvalsts tiesas sprieduma iekļaušanas valsts sodāmības reģistrā, neatkarīgi no tā, vai tas notiek sistemātiski vai ne, manuprāt, ir nelietderīga ar Pamatlēmumu 2009/315 un Lēmumu 2009/316 izveidotās sistēmas ietvaros, un tādēļ tā ir tiem pretrunā. Šie divi tiesību [akti] galvenokārt reglamentē informāciju, kas ir kopīga dalībvalstu sodāmības reģistros. Problēma kļūst vienkāršāka, ja novērtējam sodāmības reģistra neatsveramo noderīgumu.

91. Sodāmības reģistra pastāvēšana ļauj tiesu iestādēm uzzināt, vai attiecīgā persona jau bijusi sodīta, kāds ir tai piespriests sods un pastrādātie noziedzīgie nodarījumi, kas vajadzības gadījumā dod iespēju noteikt vai izslēgt iespējamu recidīvu un pārbaudīt, vai piespriests sods ir izpildīts.

48 C-25/15, EU:C:2016:423.

49 Ungārijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka šis izmaiņas tiks iekļautas jaunajā likumā, kas stāsies spēkā 2018. gada 1. janvārī.

50 OV 2008, L 327, 27. lpp.

51 Skat. spriedumu, 2016. gada 8. novembris, *Ognyanov* (C-554/14, EU:C:2016:835, 36. punkts).

92. Pati par sevi ierakstīšana sodāmības reģistrā nav uzskatāma ne par soda ņemšanu vērā, ne par tā izpildi. Tiesu iestāde, turpmāka tiesas procesa ietvaros iepazīstoties ar sodāmības reģistrā ietvertu informāciju, redzēs, vai tajā ir ierakstīts sods, kas tai būtu jāņem vērā vai jāizpilda. Tikai šādā situācijā un konkrētā gadījumā tiesai, kurā ir ierosināts jauns kriminālprocess, radies jautājums par Pamatlēmuma 2008/675 piemērošanu, lai ņemtu vērā piespriesto sodu, vai par Pamatlēmuma 2008/909 piemērošanu, lai šo sodu izpildītu.

93. Treškārt, iesniedzējtiesa lūdz Tiesai interpretēt Savienības primārās tiesības, proti, LESD 82. panta 1. punktu, kas nosaka tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzišanas principu krimināllietās, uzsverot, ka tādējādi valsts tiesām būs iespēja atkāpties no Ungārijas tiesiskā regulējuma, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, ko tās nevarētu darīt, ja Tiesa interpretētu vienīgi pamatlēmumus un tikai izceltu minēto valsts tiesību aktu nesaderību ar tiem⁵². Tādējādi rodas jautājums par pamatlēmumu kapacitāti, lai uz tiem varētu atsaukties valsts tiesās, lai izslēgtu tiem pretrunā esošu valsts tiesību aktu piemērošanu.

94. Manuprāt, ir skaidrs, ka Ungārijas īpašā procedūra ir pretrunā savstarpējas atzišanas principam, kurš ir paredzēts LESD 82. panta 1. punktā. Tiešām, kā pareizi norāda Komisija, šī procedūra nepieļauj automātisku citās dalībvalstīs pasludinātu spriedumu atzišanu, jo atzišanas vietā tajā ir paredzēta šādu spriedumu aizstāšana ar valsts lēmumu, kas vienīgais rada tiesiskās sekas Ungārijas tiesību sistēmā. Likuma par starptautisko palīdzību krimināllietās 47. panta 3. punkta formulējums šajā ziņā ir ļoti skaidrs, jo tajā ir paredzēts, ka, “ja Ungārijas tiesa atzīst ārvalsts sprieduma spēkā esamību, ir uzskatāms, ka par noziedzīgo nodarījumu ir ticis pasludināts galīgs Ungārijas tiesas spriedums”. Jāpiebilst, ka Ungārijas kompetentās tiesas pieņemtais lēmums īpašās atzišanas procedūras beigās vajadzības gadījumā var ietvert ārvalstu sprieduma pielāgošanu, lai padarītu to saderīgu ar Ungārijas tiesību aktiem. Par to liecina Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 48. panta 2.–6. punkts.

95. Tagad Tiesai būtu iespēja atbildēt iesniedzējtiesai, pievēršoties LESD 82. panta 1. punktam. Tik tiešām šis pants nosaka tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzišanas principu krimināllietās, aizstājot LES 31. pantu, kurš bija gan Pamatlēmuma 2009/315 un Lēmuma 2009/316, gan Pamatlēmuma 2008/675 pamatā.

96. Tomēr Tiesa šo virzienu nebija izvēlējusies savā 2016. gada 9. jūnija spriedumā *Balogh*⁵³ un 2017. gada 21. septembra spriedumā *Beshkov*⁵⁴ – minot par piemēru tikai šos divus spriedumus, kuros, uzsverot tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējās atzišanas principu krimināllietās, Tiesa veica Savienības atvasināto tiesību aktu interpretāciju, īstenojot šo principu.

97. Šis virziens, manuprāt, ir jāturpina, jo tieši Savienības atvasināto tiesību akti ir tie, kuros tiek precizēti nosacījumi un ierobežojumi, ar kādiem tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzišanas princips krimināllietās ir jāpiemēro, ņemot vērā dažādo kriminālprocesa posmu specifiku, un attiecībā uz ko tagad varētu būt vajadzīgs Tiesas skaidrojums.

98. Tomēr Tiesai vēl ir jāprecizē, kādi konkrēti secinājumi valsts tiesām ir jāizdara attiecībā uz faktu, ka pastāv neatbilstība starp valstu tiesību aktiem un pamatlēmumu, un jo īpaši ir skaidri jānorāda, ka šo tiesu – ja tās nespēj interpretēt kādu valsts tiesību aktu atbilstīgi kādai Savienības atvasināto tiesību normai – pienākums saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu ir nepiemērot tādas valsts normas, kas tām ir pretrunā.

52 Skat. iesniedzējtiesas atbildi uz Tiesas lūgumu sniegt informāciju, 1. un 5. punkts. Skat. arī šo secinājumu 47. punktu.

53 C-25/15, EU:C:2016:423.

54 C-171/16, EU:C:2017:710.

99. Šos jautājumus jau aplūkoju secinājumos, ko iesniedzu lietā, kurā tika pasludināts 2017. gada 29. jūnija spriedums *Popławski*⁵⁵. Pēc minētā sprieduma pasludināšanas *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) vēlreiz vērsās Tiesā tostarp par minētajiem jautājumiem aplūkojamajā lietā *Popławski* (C-573/17). Tādējādi Tiesa ir vairākkārt paskaidrojusi, ka, ja valsts tiesa uzskata, ka attiecīgās valsts tiesību interpretācija atbilstīgi pamatlēmumam nav iespējama, šai tiesai ir jāatsakās piemērot attiecīgās tiesību normas.

100. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka konstatējums, ka pamatlēmumam nevar būt tiešas iedarbības, tomēr nemaina to, ka saskaņā ar LES⁵⁶ 34. panta 2. punkta b) apakšpunktu tas ir saistošs dalībvalstīm attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet tajā valstu iestādēm ir ļauts izvēlēties to īstenošanas formu un metodes⁵⁷. Turklāt saskaņā ar labi iedibināto Tiesas judikatūru dalībvalstīm ir jāveic visi vispārīgie un īpašie pasākumi savu pienākumu atbilstoši pamatlēmumam izpildei⁵⁸.

101. It īpaši no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka pamatlēmuma saistošais raksturs nozīmē, ka valsts iestādēm, ieskaitot valsts tiesas, ir pienākums atbilstīgi interpretēt valsts tiesības. Piemērojot valsts tiesības, valsts tiesai, kam tās ir jāinterpretē, tādējādi ir pienākums veikt šo interpretāciju, cik vien iespējams, ņemot vērā pamatlēmuma tekstu un mērķi, lai sasniegtu pamatlēmumā paredzēto rezultātu. Šis pienākums atbilstīgi interpretēt valsts tiesības atbilst LESD sistēmai, jo tas ļauj valsts tiesām, īstenojot savu kompetenci, nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, iztiesājot tajās iesniegtās lietas⁵⁹.

102. Protams, šim principam, ka valsts tiesības ir jāinterpretē atbilstīgi, ir zināmas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākumu – interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, ņemt vērā pamatlēmuma saturu – ierobežo vispārējie tiesību principi, īpaši tiesiskās drošības princips un atpakaļejoša spēka nepieļaujamības princips. Šie principi it īpaši nepieļauj, ka minētais pienākums, pamatojoties uz pamatlēmumu un neatkarīgi no likuma, kas pieņemts tā īstenošanai, varētu likt noteikt vai pastiprināt to personu kriminālatbildību, kas savā darbībā pārkāpj šīs tiesību normas⁶⁰. Turklāt atbilstīgas interpretācijas princips nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai⁶¹.

103. Tomēr ir skaidrs, ka princips, ka [valsts tiesības] ir jāinterpretē atbilstoši [Savienības tiesībām], prasa, lai valsts tiesas, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, veiktu visas to kompetencē ietilpstošās darbības, lai nodrošinātu attiecīgā pamatlēmuma pilnīgu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilst tā mērķim⁶². Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka prasība pēc saskanīgas interpretācijas ietver valsts tiesu pienākumu vajadzības gadījumā mainīt iedibināto judikatūru, ja tā ir balstīta uz valsts tiesību interpretāciju, kas nav saderīga ar pamatlēmuma mērķiem⁶³. Tiesa ir arī pamatoti nospriedusi, ka gadījumos, kad valsts tiesa uzskata, ka tai nav iespējams iekšējo valsts tiesību normu interpretēt atbilstīgi pamatlēmumam, jo tai ir saistoša valsts augstākās instances tiesas sniegta šīs valsts tiesību normas interpretācija interpretācijas spriedumā, tai ir jānodrošina pilnīga pamatlēmuma spēkā esamība, vajadzības gadījumā pēc savas iniciatīvas nepiemērojot valsts augstākās instances tiesas sniegto interpretāciju, ja šāda interpretācija nav atbilstīga Savienības tiesībām⁶⁴.

55 C-579/15, EU:C:2017:503. 2017. gada 15. februārī sniegti secinājumi (*Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:116).

56 Redakcijā, kas izriet no Amsterdamas līguma.

57 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

59 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

63 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 Skat. spriedumu, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

104. Pēc precizējumiem attiecībā uz atbilstīgas interpretācijas pienākumu, kas jāpilda valsts tiesām, ir jāatgādina, ka visbeidzot iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai faktiski ir iespējams veikt Pamatlēmumiem 2009/315 un 2008/675 atbilstīgu valsts tiesību interpretāciju, jo īpaši Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. panta atbilstīgu interpretāciju.

105. Ciktāl nav skaidrs, vai iesniedzējtiesa savas valsts tiesības varēs interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām, manuprāt, gadījumā, ja šāda atbilstīga interpretācija nebūtu iespējama, ir jānosaka, kādi konkrēti secinājumi valsts tiesai būtu jāizdara no tā, ka Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās 46.–48. pants nav atbilstīgi Pamatlēmumiem 2009/315 un 2008/675.

106. Principā, ja attiecīgās valsts tiesību normas nav iespējams interpretēt atbilstīgi, valsts tiesai ir pienākums tās nepiemērot, lai pilnībā piemērotu Savienības tiesības.

107. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, lai gan Tiesai jau ir bijusi jāpauž nostāja par instrumentu, kas pieņemti, balstoties uz LES VI sadaļu, kurā nostiprināta policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, juridisko piemērojamību, tomēr 2005. gada 16. jūnija spriedumā *Pupino*⁶⁵ tā tikai attiecināja atbilstīgas interpretācijas principu uz šiem instrumentiem, atzīdama, ka šādā aspektā pamatlēmums var tikt pielīdzināts direktīvai.

108. Tiesa turpretī vēl nav paudusi nostāju jautājumā par to, vai valsts tiesību normas neatbilstība pamatlēmumam uzliek pienākumu valsts tiesai atkāpties no šīs valsts normas, ja tai nevar sniegt atbilstīgu interpretāciju.

109. Kā esmu norādījis 2008. gada 28. aprīļa viedokli lietā *Kozłowski*⁶⁶, pamati, kuru dēļ Tiesa 1964. gada 15. jūlija spriedumā *Costa*⁶⁷ ir nospriedusi, ka dalībvalstis, brīvi piekrītot nodot savas pilnvaras Kopienai, nevar pretstatīt saistošam Kapienu aktam jebkādu iekšējās tiesību sistēmas aktu, ir attiecināmi arī uz pamatlēmumu. Manuprāt, pamatlēmums – kā jebkurš saistošs Savienības tiesību akts – ir pārāks pār jebkuru valsts tiesību normu, pat Konstitūcijā vai pamatlikumā iekļautu normu. Tādējādi Savienības tiesību pārākuma princips uzliek valsts tiesai pienākumu nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, “pēc savas iniciatīvas vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru tām pretrunā esošu normu”⁶⁸.

110. Pārākuma principa atzišanas attiecībā uz pamatlēmumiem, kas pieņemti saistībā ar trešo pilāru, atbalstam ir vairāki apsvērumi⁶⁹.

111. Pirmais apsvērums ir tekstuāls. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, izņemot atsaukšanos uz pamatlēmumu tiešas iedarbības neesamību, Savienības likumdevējs pamatlēmumu režīmu ir izveidojis pēc direktīvu režīma līdzības, paredzot, ka tie “ir saistoši dalībvalstīm attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj šo valstu iestādēm noteikt to īstenošanas formu un metodes”⁷⁰. Tā kā pamatlēmumu vienreizīgums attiecas tikai uz to tiešas iedarbības neesamību⁷¹, attiecībā uz pārējo nav nekāda iemesla izslēgt šo instrumentu pārākumu, pamatojoties uz to, ka tie iekļaujas starpvaldību sadarbības jomā.

65 C-105/03, EU:C:2005:386.

66 C-66/08, EU:C:2008:253.

67 6/64, EU:C:1964:66.

68 Skat. spriedumu, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, 34. punkts).

69 Šajā ziņā skatīt Lenaerts, K., un Corthaut, T., “Of birds and hedges: the role of primacy in invoking norms of EU law”, *European Law Review*, Sweet and Maxwell, Londona, 2006., 287.–315. lpp. Pretēju viedokli skat. Peers, S., “Salvation outside the church: judicial protection in the third pillar after the Pupino and Segi judgments”, *Common Market Law Review*, Nr. 44, 4. izd., Wolters Kluwer Law and Business, Alfenā pie Reinas, 2007., 883.–929. lpp., it īpaši 920. lpp., kur pausts uzskats, ka tad, ja Savienības tiesību pārākuma un tiešas iedarbības principi tiktu piemēroti trešajam pilāram, Līgumu autoru nodomi netiktu ņemti vērā. Tomēr šis autors atzīst, ka Savienības tiesību pārākuma principa atzišana trešajā pilārā stiprinātu efektivitātes principu un nebūtu nepārprotams Līgumu noteikumu pārkāpums (917. lpp.).

70 LES 34. panta 2. punkta b) apakšpunkts redakcijā, kas izriet no Amsterdamas līguma.

71 Prechal, S., un Marguery, T., “La mise en œuvre des décisions-cadres une leçon pour les futures directives pénales?”, *L'exécution du droit de l'Union, entre mécanismes communautaires et droits nationaux*, Bruylant, Brisele, 2009., 225.–251. lpp., it īpaši 250. lpp., uzskata pamatlēmumu tiešas iedarbības neesamību par “nelielu ipatnību”.

112. Otrais apsvēruma ir balstīts uz to, ka Tiesa ir atzinusi valsts tiesas pienākumu izmantot atbilstīgas interpretācijas metodi, lai nodrošinātu pilnīgu pamatlēmumu efektivitāti un rastu risinājumu, kas atbilstu tā mērķim.

113. Protams, lai pamatotu atbilstīgas interpretācijas principa piemērošanu, Tiesa ir balstījusies nevis uz pārākuma principu, bet uz lojālas sadarbības principu. Tādējādi tā ir norādījusi, ka šis pēdējais minētais princips, kurš tostarp nozīmē, ka dalībvalstis pieņem vispārīgus vai speciālus pasākumus, kuri ir piemēroti, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas tām uzlikti ar Savienības tiesībām, attiektos arī uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kas turklāt pilnībā ir balstīta uz dalībvalstu un iestāžu sadarbību⁷². Šāda argumentācijas loģika tika izmantota jau 1984. gada 10. aprīļa spriedumā *von Colson* un *Kamann*⁷³, jo atbilstīgas interpretācijas pienākumu Tiesa tajā it īpaši izsecināja no dalībvalstu pienākuma veikt vispārējus vai individuālus pasākumus, lai nodrošinātu savu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu izpildi, precizējot, ka šīs tiesības ir saistošas visu dalībvalstu iestādēm, tostarp to tiesām, jautājumos, kas ir to kompetencē⁷⁴.

114. Tomēr atbilstīgas interpretācijas prasība, par kuru Tiesa saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uzskata, ka tā “atbilst LESD sistēmai, jo ļauj valsts tiesām savas kompetences ietvaros nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, iztiesājot tām iesniegtas lietas”⁷⁵, izriet no Savienības tiesību pilnīgas efektivitātes prasības un no nepieciešamības nodrošināt pēdējo minēto pārākumu pār dalībvalstu iekšējām tiesībām⁷⁶. Turklāt atbilstīgas interpretācijas principa atzīšana ar lojālas sadarbības principa starpniecību obligāti nozīmē atzīt – pat ja tas būtu netieši – Savienības tiesību pārākumu. Proti, kādā veidā ar pienākumu lojāli sadarboties, kas izriet no Savienības tiesībām, varētu pamatot valsts tiesas pienākumu grozīt savas valsts tiesību nozīmi Savienības tiesībām atbilstīgā veidā, ja šis pienākums netiek uzskatīts par tādu, kas var prevalēt pār valsts tiesas pienākumu atrisināt strīdu saskaņā ar savu iekšējo tiesību normām?

115. Trešais apsvēruma ir saistīts ar atbilstošo tiesību normu attīstību, kas izriet no Protokola (Nr. 36) par pārejas noteikumiem, kurš pievienots kā pielikums Līgumiem, paredzētā pārejas perioda beigām. Saskaņā ar šī protokola 10. panta 3. punktu 1. punktā minētais pārejas pasākums zaudēja spēku piecus gadus pēc tam, kad stājās spēkā Lisabonas līgums, proti, 2014. gada 30. novembrī. Trešā pilāra galīga pievienošana jomai, kas ir iekļauta LES trešās daļas V sadaļā par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, prasa “Kopienas [mēroga] interpretāciju”⁷⁷. Šajā ziņā it īpaši ir jānorāda, ka, lai gan Tiesas kompetencē saskaņā ar agrāko LES 35. pantu atspoguļojās starpvaldību sadarbības trešā pilāra ietvaros raksturs, pēc šī datuma Tiesai ir automātiska un obligāta kompetence prejudiciālo nolēmumu jomā, jo tā vairs nav atkarīga no deklarācijas, saskaņā ar kuru katra dalībvalsts atzina tās kompetenci un norādīja valsts tiesas, kuras drīkstēja vērsties Tiesā. Šajā aspektā ir interesanti norādīt, ka 2005. gada 16. jūnija spriedumā *Pupino*⁷⁸ Tiesa, lai pamatotu, ka ir atzītas individuālo tiesības atsaukties uz pamatlēmumiem, lai panāktu atbilstīgu valsts tiesību interpretāciju dalībvalstu tiesās, balstījās uz “to,

72 Skat. spriedumu, 2005. gada 16. jūnijs, *Pupino* (C-105/03, EU:C:2005:386, 42. punkts).

73 14/83, EU:C:1984:153.

74 Skat. spriedumu, 1984. gada 10. aprīlis, *von Colson* un *Kamann* (14/83, EU:C:1984:153, 26. punkts).

75 Visbeidzot skat. spriedumu, 2016. gada 28. janvāris, *BP Europa* (C-64/15, EU:C:2016:62, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

76 Šajā nozīmē skatīt Simon, D., “La panacée de l’interprétation conforme: injection homéopathique ou thérapie palliative?”, *De Rome à Lisbonne: les juridictions de l’Union européenne à la croisée des chemins, Mélanges en l’honneur de Paolo Mengozzi*, Bruylant, Brisele, 2013, 279.–298. lpp. Šis autors uzskata, ka “atbilstīgas interpretācijas pienākuma atzīšana par “principu, kas ir raksturīgs Līguma sistēmai”, tieši izriet no [...] [Savienības tiesību] pārākuma pār dalībvalstu iekšējām tiesībām” (282. lpp.). Viņš piebilst, ka “saikni ar Savienības tiesību vispārējo pārākumu, nevis tikai ar direktīvu ieviešanu atsevišķi pierāda pienākums nodrošināt ne tikai transponējošā akta, bet arī visu valsts tiesību “eurocompatible” [Eiropai atbilstīgu] interpretāciju – neatkarīgi no tā, vai pirms vai pēc direktīvas [ieviešanas]” (283. lpp.).

77 Prechal, S., un Marguery, T. “La mise en œuvre des décisions-cadres une leçon pour les futures directives pénales?” *L’exécution du droit de l’Union, entre mécanismes communautaires et droits nationaux*. Bruylant, Brisele, 2009, 225.–251. lpp., it īpaši 232. lpp.

78 C-105/03, EU:C:2005:386.

cik nozīmīga ir Tiesas kompetence prejudiciālo nolēmumu jomā saistībā ar LES 35. pantu”⁷⁹. Identisku pilnvaru tām, kādas Tiesai bija saistībā ar pirmo pilāru, atzišana pierāda spēcīgu konverģences procesu šo divu pilāru starpā, ar ko tiek pamatota pamatlēmumu iedarbības veidošana pēc direktīvu iedarbības līdzības, izņemot, protams, tiešo iedarbību, kas nešaubīgi ir izslēgta.

116. No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem jāsecina, ka saskaņā ar pārākuma principu pamatlēmums ir pārāks pār jebkuru valsts tiesību normu, kas būtu tam pretrunā.

117. Ir svarīgi arī atgādināt, ko Tiesa stingri uzsvēra 2013. gada 26. februāra spriedumā *Melloni*⁸⁰, kurā tika aplūkots jautājums, kā interpretēt Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmumu 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm⁸¹, proti, ka “atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu, kas ir Savienības tiesību sistēmas būtiskā pazīme, apstākļi, ka dalībvalsts atsaucas uz savām tiesībām, pat konstitucionāla rakstura normām, neietekmē Savienības tiesību iedarbību šīs valsts teritorijā”⁸².

118. Atbilstīgi nošķiruma starp “aizstāšanas” iedarbību un “tiesībām izņēmuma kārtā atsaukties” loģikai⁸³ uzskatu, ka pamatlēmuma tiešas iedarbības neesamība nenozīmē, ka valsts tiesai nav pienākuma atkāpties no savas valsts tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām. Proti, šis pienākums izriet tieši no Savienības tiesību pārākuma pār valsts tiesību normām, kuras rada šķēršļus pilnīgai efektivitātei.

119. Manuprāt, iepriekš minētie apsvērumi attiecas *a fortiori* uz lēmumiem, kas pieņemti atbilstoši LES 34. panta 2. punkta c) apakšpunktam, kā, piemēram, uz Lēmumu 2009/316.

120. Līdz ar to es uzskatu, ka valsts tiesai, ņemot vērā valsts iekšējo tiesību kopumu un piemērojot tajā atzītās interpretācijas metodes, pamatlietā aplūkotās valsts tiesību normas ir jāinterpretē, cik iespējams, ņemot vērā Pamatlēmuma 2009/315, Lēmuma 2009/316 un Pamatlēmuma 2008/675 formulējumu un mērķi. Gadījumā, ja šāda interpretācija izrādītos neiespējama, valsts tiesai nav jāpiemēro attiecīgās valsts tiesību normas, kuras ir pretrunā Savienības tiesībām.

IV. Secinājumi

121. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Szombathelyi Törvénytörés* (Sombathejas tiesa, Ungārija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Padomes Pamatlēmums 2009/315/TI (2009. gada 26. februāris) par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm, kā arī Padomes Lēmums 2009/316/TI (2009. gada 6. aprīlis) par Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (ECRIS) izveidi, piemērojot Pamatlēmuma 2009/315/TI 11. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tāda valsts tiesiskā regulējuma īstenošanu, ar kuru tiek izveidota īpaša procedūra, lai valsts tiesa atzītu citas dalībvalsts tiesas pasludinātu galīgu spriedumu, ar kuru persona ir notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.
- 2) Atbilstoši šim pamatlēmumam un šim lēmumam notiesāšanas dalībvalsts pasludinātais notiesājošais spriedums valstspiederības dalībvalsts centrālajai iestādei ir jāieraksta sodāmības reģistrā, tieši pamatojoties uz to informāciju par šo notiesājošo spriedumu kodu formātā, ko šīs pēdējās minētās

⁷⁹ Spriedums, 2005. gada 16. jūnijs, *Pupino* (C-105/03, EU:C:2005:386, 37. un 38. punkts).

⁸⁰ C-399/11, EU:C:2013:107.

⁸¹ OV 2002, L 190, 1. lpp.

⁸² Skat. minētā sprieduma 59. punktu un tajā minēto judikatūru.

⁸³ Par šo nošķirumu, skat. it īpaši Simon, D., “L’invocabilité des directives dans les litiges horizontaux: confirmation ou infléchissement?”, *Revue Europe*, Nr. 3, LexisNexis, Parīze, 2010. Skat. arī Dougan, M., “When worlds collide! Competing visions of the relationship between direct effect and supremacy”, *Common Market Law Review*, Nr. 44, 4. izd., Wolters Kluwer Law and Business, Alfena pie Reinas, 2007, 931.–963. lpp.

dalībvalsts centrālā iestāde ir sniegusi ar *ECRIS* starpniecību. Šādos apstākļos šai ierakstīšanai nebūtu jābūt atkarīgai no tā, ka iepriekš tiek īstenota tāda minēto notiesājošo spriedumu atzīšanas procedūra kā īpašā procedūra Ungārijā, ne *a fortiori* no tā, ka šādas atzīšanas nolūkā valstspiederības dalībvalstij tiek nosūtīts notiesājošais spriedums.

- 3) Padomes Pamatlēmums 2008/675/TI (2008. gada 24. jūlijs) par Eiropas Savienības dalībvalstīs pieņemtu spriedumu ņemšanu vērā jaunā kriminālprocesā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka kādā dalībvalstī notiesājoša sprieduma, kurš ir iepriekš pasludināts citas dalībvalsts tiesā, ņemšana vērā tiek pakļauta pirmās dalībvalsts kompetento tiesu īstenotai iepriekšējas atzīšanas valsts procedūrai.
- 4) Valsts tiesai, ņemot vērā valsts iekšējo tiesību kopumu un piemērojot tajā atzītās interpretācijas metodes, pamatlietā aplūkotās valsts tiesību normas ir jāinterpretē, cik iespējams, ņemot vērā Pamatlēmuma 2009/315, Lēmuma 2009/316 un Pamatlēmuma 2008/675 formulējumu un mērķi. Gadījumā, ja šāda interpretācija izrādītos neiespējama, valsts tiesai nav jāpiemēro attiecīgās valsts tiesību normas, kuras ir pretrunā Savienības tiesībām.